

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

2010-2014 STRATEJİK PLANI

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
BAŞKANDAN	VII
GİRİŞ.....	1
1. MEVCUT DURUM ANALİZİ	4
1.1. SAKARYA'YA İLİŞKİN BİLGİLER	4
1.1.1. Kent Tarihi.....	4
1.1.2. Coğrafi Alanı ve Yerleşim Düzeni	4
1.1.3. Demografik Yapı.....	6
1.1.4. Ekonomik Yapı.....	7
1.1.4.1. Sanayi	8
1.1.4.2. Tarım.....	9
1.1.4.3. Dış Ticaret	11
1.1.4.4. İstihdam	12
1.1.5. Kentsel gelişme	12
1.1.5.1. Su ve Kanalizasyon	12
1.1.5.2. Yol ve Ulaşım	15
1.1.5.3. Enerji ve Yeraltı Kaynakları.....	16
1.1.5.4. Parklar ve Yeşil Alan.....	17
1.1.5.5. İmar Durumu	19
1.1.6. Eğitim	19
1.1.7. Sağlık.....	23
1.1.8. Kültür ve Turizm.....	24
1.1.9 Gençlik ve Spor.....	26

1.2. KURUMA İLİŞKİN BİLGİLER	27
1.2.1. Tarihi Gelişimi	27
1.2.2. Belediyenin Yetki ve Sorumlulukları	28
1.2.3. Yönetim Yapısı.....	32
1.2.3.1. Belediyenin Organları.....	32
1.2.3.2. Hizmet Birimleri	33
1.2.4. İnsan Kaynakları	38
1.2.5. Mali Yapısı	41
1.2.6. Teknolojik Altyapı	43
1.2.7. Fiziki Kapasite ve Donanım.....	43
1.2.7.1. Hizmet Binaları	44
1.2.7.2. Araç ve Makine Parkı	44
1.2.7.3. İletişim Teknolojisi	45
1.3. PAYDAŞ ANALİZİ.....	46
1.3.1. İç Paydaş Analizi	46
1.3.2. Dış Paydaş Analizi	49
1.4. GZFT (SWOT) ANALİZİ	56
2. GELECEĞİN TASARLANMASI	60
2.1. Stratejik Öncelikler	60
2.2. Misyonumuz.....	62
2.3. Vizyonumuz	63
2.4. Temel İlke ve Değerler	64
2.5. Stratejik Amaç ve Hedefler.....	65
2.5.1. Bilgi İşlem	65
2.5.2. Çevre Koruma.....	65

2.5.3. Destek Hizmetleri.....	67
2.5.4. Fen İşleri	67
2.5.5. Halkla İlişkiler	68
2.5.6. İmar ve Şehircilik	70
2.5.7. İnsan Kaynakları	71
2.5.8. İtfaiye	72
2.5.9. Kültür ve Sosyal İşler	73
2.5.10. Mali Hizmetler	74
2.5.11. Özel Kalem	75
2.5.12. Sağlık ve Sosyal Hizmetler	75
2.5.13. Sivil Savunma.....	77
2.5.14. Teftiş	77
2.5.15. Ulaşım	77
2.5.16. Zabıta	78

ŞEKİLLER

Şekil 1. Sakarya'da Arazinin Niteliklerine Göre Dağılımı	5
Şekil 2. Sakarya İli Maden Haritası	17
Şekil 3. Organizasyon Şeması.....	35
Şekil 4. Sakarya Büyükşehir Belediyesi Hizmet Birimleri ve Görevleri	37
Şekil 5. Personelin İstihdam Türlerine Göre Dağılımı.....	38
Şekil 6. Personelin Eğitim Durumu	39
Şekil 7. Personelin Cinsiyete Göre Dağılımı	40
Şekil 8. Personelin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	40

TABLolar

Tablo 1. Sakarya Büyükşehir Belediyesi Coğrafi Byklę6	6
Tablo 2. Sakarya Nüfus Yapısı (1990-2008)6	6
Tablo 3. Sakarya ve Türkiye'de Kent/Köy Nfusu7	7
Tablo 4. Sakarya İlinin Sosyo-Ekonomik Gelimilik Sıralaması (2003)8	8
Tablo 5. Sakarya İlinde KOBİ'lerin Durumu.....8	8
Tablo 6. Sakarya İlinde Kurulmuş Bulunan Organize Sanayi Blgeleri9	9
Tablo 7. Sakarya'da Süs Bitkileri retimi (1997–2008) 11	11
Tablo 8. Sakarya İli Kayıtlı İşsizlik Göstergeleri 12	12
Tablo 9. İlçelere Göre İçme Suyu Şebeke Uzunlukları..... 13	13
Tablo 10. İlçelere Göre Toplam Kanalizasyon Şebeke Uzunlukları..... 14	14
Tablo 11. İlçelere Göre Yağmursuyu Hatları (2006-2008) 14	14
Tablo 12. 2003- 2008 Tarihleri Arasında Yapılan Yol Miktarı (metre)..... 15	15
Tablo 13. Motorlu Araç Sayısının Yıllara Göre Değişimi..... 16	16
Tablo 14. Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sınırlarındaki Parklar 18	18
Tablo 15. Planlı ve Plansız Alan Durumları (Ha) 19	19
Tablo 16. Sakarya'daki Okullaşma Oranları (%) 20	20
Tablo 17. Sakarya'daki Okul, Derslik, ęrenci ve ęretmen Sayıları..... 21	21
Tablo 18. Hastane Hizmetleri (Kamu ve zel) 23	23
Tablo 19. Sakarya Müzesindeki Eserler 25	25
Tablo 20. Sakarya İlindeki Turizm İşletme Belgeli Tesisler 26	26
Tablo 21. 2008 Yılında Sakarya İline Giriş Yapan Turist Sayısı 26	26
Tablo 22. Sakarya İli Spor Tesisleri Durumu 27	27
Tablo 23. Personel Sayısında Yıllara Göre Değişim 39	39
Tablo 24. Daire Başkanlığı Bazında Personel Durumu 41	41

Tablo 25. 2007–2009 Dönemi Belediye Gelir Durumu	42
Tablo 26. 2006–2009 Dönemi Borç Durumu	43
Tablo 27. Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2009 Taşınmazlar Listesi.....	44
Tablo 28. Paydaş Listesi.....	46
Tablo 29. İç Paydaş Anketine Katılım Oranları	47
Tablo 30. Kurumsal Dış Paydaşların Memnuniyet Düzeyi.....	50
Tablo 31. Ankete Katılanların Yaş ve Eğitim Durumu	53
Tablo 32. Sakarya Büyükşehir Belediyesi Hizmetlerine İlişkin Görüşler	54

BAŞKANDAN

Bizler, Türkiye'nin en güzel bölgesinde yer alan ve dünyanın en güzel şehirlerinden birisi olan Sakarya'da yaşamının onuruna ve ayrıcalığına sahibiz. Fakat bu ayrıcalık ve onur, bizlere önemli sorumluluklar da yüklemektedir. Özellikle aldığı kararlarla Sakarya'nın geleceğine yön veren biz yerel yöneticilere önemli görevler düşmektedir.

Her şeyden önce biz yerel yöneticiler, değişimi yakalamak ve değişime ayak uydurmak zorundayız. Doğru zamanda doğru kararlar almak durumundayız. Önümüze somut hedefler koymalı ve bu hedeflere ulaşmak için yoğun bir çaba göstermeliyiz. Geleceğe odaklanmalı ve hemşerilerimizin yaşam kalitesini yükseltmek için gece gündüz çalışmalıyız.

Daha yaşanabilir bir Sakarya için kentlilik bilincimizi geliştirmeli ve kentimize hep birlikte sahip çıkmalıyız. Hemşerilerimizi yönetim sürecine dâhil etmeli, ortak akıl oluşturmalı ve birlikte hareket etmeliyiz.

Daha güzel bir Sakarya inşa etmek için dernekler, vakıflar, meslek odaları, sendikalar, akademik kuruluşlar ve yurttaş girişimleri arasındaki ilişkileri güçlendirmeliyiz. Etkin, çoğulcu, katılımcı, şeffaf ve hesap verebilen bir yönetim inşa etmek için çaba sarf etmeliyiz.

Tüm bunların hayata geçirilmesi konusunda stratejik planı önemli bir yönetsel araç olarak görüyor ve önemsiyoruz. Bu bağlamda, stratejik planın hazırlanması konusunda gösterdiğimiz hassasiyeti, söz konusu planın uygulanması konusunda da göstereceğimizi bilmenizi isterim.

Başta karar mercii Meclis'imizin değerli üyeleri olmak üzere, stratejik planın oluşumunda katkısı olan tüm paydaşlara ve emeği geçen herkese içtenlikle teşekkür eder, stratejik planın halkımıza ve belediyemize hayırlı olmasını dilerim.

Zeki TOÇOĞLU

Sakarya Büyükşehir Belediye Başkanı

GİRİŞ

Stratejik yönetim, 1970'lerden itibaren özel sektörde uygulanan bir tekniktir. Özel sektöre, rekabet ortamında var olabilme, çevresel koşullara uyum sağlayabilme gibi önemli avantajlar sağlamıştır. Özel sektörde elde edilen başarılı uygulamaların sonunda benzer başarıların kamu sektöründe de sağlanacağı beklentisiyle 1990'lardan itibaren dünyada kamu yönetimi sistemleri stratejik yönetim anlayışına geçmeye başlamışlardır.

Diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de kamu yönetimi reform arayışları kapsamında kamu sektörünün içinde bulunduğu stratejik açığı kapamak için stratejik yönetim tekniği benimsenmiştir.

Bu çerçevede 2003 yılında çıkarılan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3, 7, 9, 10, 11, 13, 16, 17, 41, 60 ve 64. maddelerinde kamu idareleri için stratejik planlama yapma zorunluluğu konusunda düzenlemelere yer verilmiştir. Belediyeler alanında stratejik planlama zorunluluğu ilk olarak 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda düzenlenmiştir. Kanun'un 41. maddesinde "*Belediye başkanı, mahalli idareler genel seçimlerinden itibaren altı ay içinde; kalkınma planı ve programı ile varsa bölge planına uygun olarak stratejik plan ve ilgili olduğu yılbaşından önce de yıllık performans programını hazırlayıp belediye meclisine sunar. Stratejik plan, varsa üniversiteler ve meslek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak hazırlanır ve belediye meclisi tarafından kabul edildikten sonra yürürlüğe girer.*" hükümleri yer almaktadır. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda ise stratejik planlama zorunluluğu 50 bin nüfusun üstündeki belediyeler için getirilmiştir.

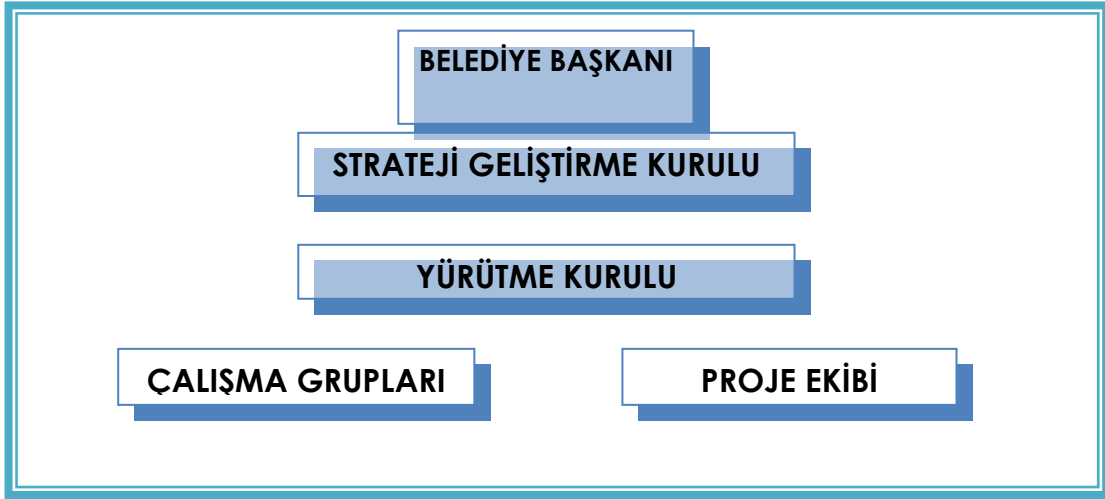
Stratejik planlama uygulamalarının ayrıntılarını düzenlemek üzere daha sonra "Strateji Geliştirme Birimlerinin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" (18 Şubat 2006 tarih ve 26084 sayılı RG), "Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik" (17 Mart 2006 tarihli ve 26111 sayılı RG) ile "Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" (26 Mayıs 2006 ve 26179 sayılı RG) çıkarılarak yasal çerçevenin ikincil mevzuatları da oluşturulmuştur.

Sakarya Büyükşehir Belediyesi, ilk stratejik planını 2007–2011 yılları için hazırlamıştır. 2009 yerel seçimleriyle birlikte belediye başkanının değişmesi yeni stratejik plan hazırlanması gereğini ortaya koymuştur. Bu durum, hem 5216 sayılı Kanun'un 41. maddesinin hükmünün yerine getirilmesi hem de değişen iç ve dış çevre koşullarına yeni stratejilerle uyum sağlanması açısından önem taşımaktadır.

2010–2014 yıllarını kapsayan Stratejik Plan çalışmalarında katılımcı bir anlayış benimsenmiştir. Zaten stratejik yönetim tekniğinin ve bunun temel

uzantısı olan stratejik planlamanın temeli, katılımcı yöntemlerle hazırlanmasıdır. Katılımcı yöntem, hem çalışanları ve meclis üyelerini hem de Sakarya halkını ve Sakarya'daki kurum ve kuruluşları kapsayacak şekilde geniş bir bakış açısıyla ele alınmıştır.

Stratejik planlama sürecinde, yetki ve sorumluluk dağılımıyla birlikte stratejik planlama organizasyonu da yapılmıştır.

Belediye başkanı, belediyenin temel stratejilerini belirleme yetkisine sahip kişidir. Stratejiler ile ilgili son kararı verecektir. Strateji geliştirme kurulu, belediye başkanı başkanlığında genel sekreter ve genel sekreter yardımcılarında oluşmaktadır. Yürütme kurulu ise, genel sekreter ve yardımcılar ile daire başkanlarından oluşan bir tartışma grubudur. Çalışma grupları her bir daire bünyesinde belirlenmiş stratejik plan ve performans programı irtibat personeli ile şube müdürü ve daire başkanlarından oluşan gruptur. Proje ekibi ise, Stratejik Planlama İstatistik ve Mali Analiz Şube Müdürü, personeli ve stratejik planlama koordinatöründen oluşmaktadır.

Stratejik planlama çalışması "mevcut durum analizi" ve "geleceğin tasarlanması" şeklinde iki ana bölüm olarak hazırlanmıştır. Mevcut durum analizi bölümü, Sakarya'ya ilişkin bilgiler, kuruma ilişkin bilgiler, paydaş analizi, GZFT analizi alt başlıklarından oluşmaktadır. Geleceğin tasarlanması bölümü ise, stratejik öncelikler, misyon, vizyon ile stratejik amaç ve hedeflerden oluşmaktadır.

Planlama çalışmalarının başlangıcında belediye yöneticilerine stratejik yönetim, stratejik düşünme ve stratejik planlama konularında eğitim verilmiştir. Daha sonra her bir daire bünyesinde çalışma gruplarıyla bir araya gelinerek misyon, vizyon, stratejik öncelik ile stratejik amaç ve hedef belirleme çalışmaları yapılmıştır.

Bu arada belediye meclis üyeleri ve dış paydaşlarla ilgili çalışmalar yürütülmüş ve mevcut durum analizi verileri derlenmiştir. Elde edilen veriler stratejik amaç ve hedefler belirlenirken atfık olarak kullanılmıştır.

Belirlenen stratejik amaç ve hedefler yürütme kurulunda ve dış paydaş toplantılarında tartışılarak gerekli düzenlemelere tabi tutulmuştur. Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2010-2014 Stratejik Planı'nın Belediye Meclisi tarafından kabul edilmesiyle, amaç ve hedeflerin izlenmesi, ölçülmesi ve değerlendirilmesi aşamasına geçilecektir. Söz konusu aşama 2010 yılı performans programında yer alacaktır.

1. MEVCUT DURUM ANALİZİ

Sakarya Büyükşehir Belediyesinin bulunduğu nokta ile ulaşmak istediği hedef arasındaki yolu tanımlayan stratejik planlama, çeşitli aşamalardan oluşmaktadır. Bu aşamaların ilki mevcut duruma ilişkin analiz çalışmasıdır. Burada, belediyenin nerede olduğu, iç ve dış dinamiklerin niteliği, güçlü ve zayıf yönleri, olası fırsat ve tehditler bir bütün olarak iç ve dış paydaşların görüşlerinin de alınması suretiyle genel bir değerlendirmeye tabi tutulmaktadır.

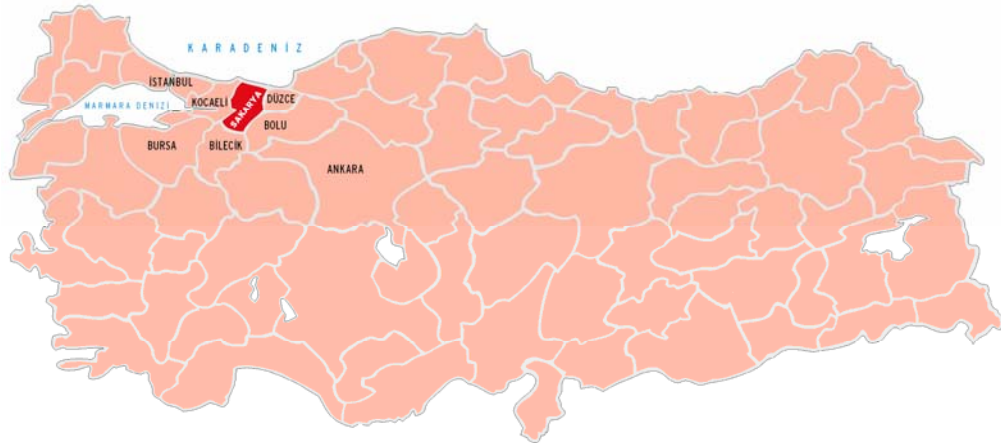
1.1. SAKARYA'YA İLİŞKİN BİLGİLER

1.1.1. Kent Tarihi

Sakarya ile ilgili ilk bilgiler M.Ö. XIII. yüzyılda Hititlere dayanmaktadır. Adını Frigler döneminde, "Sangari" ırmağından almış, zamanla bu ad "Sangarios", "Zakharion" ve en sonunda "Sakarya" biçimine dönüşmüştür. Bölge, sırasıyla Frigler, Bitinyalılar, Lidyalılar, Persler, Romalılar ve Bizanslılar gibi uygarlıkların idaresine girdikten sonra, Selçuklular, İlhanlılar ve 1291 tarihinde de Osmanlı'ların hâkimiyetine geçmiştir. Medeniyetlerin kesişme noktasında yer alan Sakarya topraklarına, 19. yüzyılda yaşanan Kırım Savaşı, Balkan Savaşları ve II. Meşrutiyetin ilan edilmesinden sonra çok sayıda göçmen yerleştirilmiştir. Böylece, Sakarya'nın çok renkli, zengin kültürel varlığının temelleri atılmıştır.

1.1.2. Coğrafi Alanı ve Yerleşim Düzeni

Sakarya ili, Marmara Bölgesi'nin kuzeydoğu bölümünde yer alır. Kendi adı ile anılan ovanın güneybatı kenarında kurulmuş olup, tarihi İstanbul - Anadolu yolunun Sakarya Irmağı'nı aştığı noktada bir köprübaşı ve kavşak noktası konumuna sahiptir. 4.817 km²'lik il toprakları idari açıdan doğudan Düzce ve Bolu, güneyden Bilecik, batıdan Kocaeli ve kuzeyden ise Karadeniz ile çevrilidir.

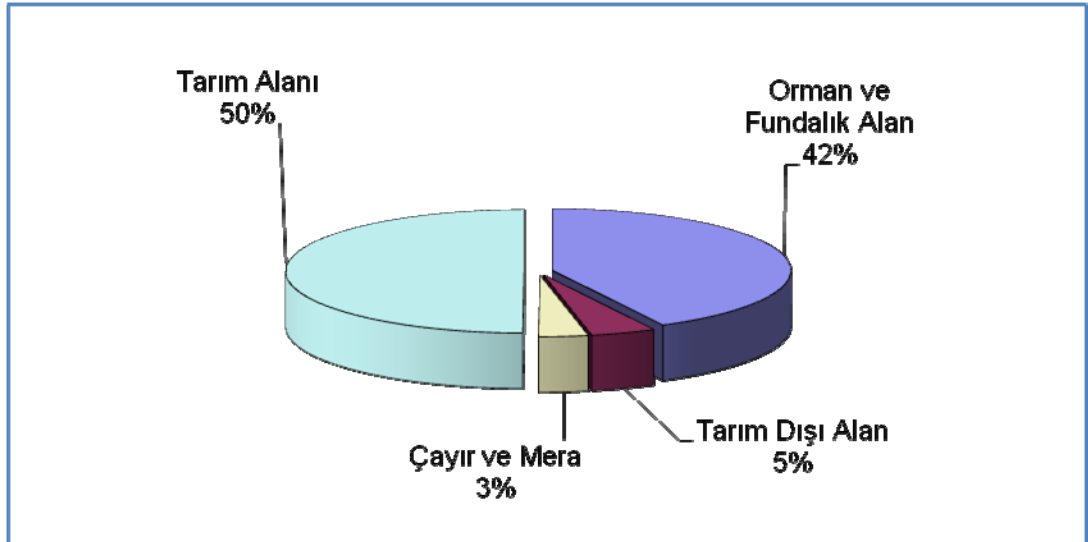
İlin merkezi olan Adapazarı Akova adıyla anılan düzlükte, Sakarya Havzası'nın aşağı kısmındadır. Doğudan Çam Dağı, güney ve güneydoğudan Samanlı Dağları, kuzeyden Karadeniz ile sınırlanan Sakarya İlinin batıdan belirgin bir doğal sınırı yoktur. İlin başlıca gölleri Sapanca, Taşkırsığı, Poyrazlar, Akgöl, Gökçeören ve Acarlardır. Akarsuları 159 km uzunluktaki Sakarya Nehri ile ona karışan Mudurnu Çayı ve Sapanca Gölü'nün ayağını teşkil eden Çark suyudur.

Sakarya'nın iklimi hem Marmara Bölgesi'nin, hem de Karadeniz Bölgesi'nin iklimsel özelliklerini birlikte taşır. Sakarya, rutubetli bir havaya ve ılıman bir iklime sahiptir. Kışlar bol yağışlı ve az soğuk, yazlar ise sıcak olur. Adapazarı merkezinde yıllık ortalama sıcaklık 14 derece civarındadır.

Sakarya'da tarım alanı ve orman alanı önemli yer tutar. İilde tarım alanı 245.356 hektar, orman alanı 208.178 hektar, tarım dışı alan 21.667 hektar ve çayır mera alanı 16.443 hektar'dır. Sulanabilir 93.000 hektarlık alanın yaklaşık 20 bin hektarlık kısmında (toplam alanın % 21'inde) sulama yapılmaktadır.

Sakarya'nın yaklaşık % 42'si (208.479 ha.) ormanlık ve fundalık alanlarla kaplı olup, ilçeler bazında en fazla ormanlık alana sahip olan Geyve'dir. Ormanlar 50.224,5 Ha. ibreli, 132.915,2 Ha. yapraklı, 21.568,3 Ha. karışık türlerden oluşmuştur. Ormanlık alanın 23.191,5 Ha.'ı bozuk orman, 181.521 Ha.'ı verimli ormandır. Verimli orman oranı %89 dur.

Şekil 1. Sakarya'da Arazinin Niteliklerine Göre Dağılımı

Kaynak: SATSO

Kuzey Anadolu kıyı dağlarının uzantısı olan dağlar, gür ormanlarla kaplıdır. Hemen hemen her yerde kayın başta olmak üzere gürgen, kavak, kestane, ıhlamur, çınar, akça ağaç ve meşe türlerine rastlamak mümkündür. 700 metre yükselti kuşağından sonra iğne yapraklı ağaçlar

da yer almaya başlar. Adapazarı'nın doğusunda bol dışbudak ormanlarına rastlanır. Aynı şekilde Karasu'nun batısında Acarlar Gölü çevresinde de dışbudak ormanları vardır. Burada dışbudak ağaçlarının arasına karaağaç ve kızilağaçlar karışmıştır. Ovalık kesimlerde ve aşağı Sakarya vadisi çevresinde bitki örtüsü zayıflar. Yüksek kesimlerde görülen çayırlar ve dağ otlakları dışında dağların etekleri ile platolarda başlıca türleri böğürtlen, kocayemiş ve kermez meşesi olan çeşitli maki alanları görülür.

Yerleşim düzeni açısından bakıldığında, dağınık bir yerleşim düzeni karşımıza çıkmaktadır. 143.790 Ha olan Sakarya Büyükşehir Belediyesi sınırlarında 10 ilçe belediyesi, 151 merkez mahalle, 43 mahalle ve 117 orman köyü bulunmaktadır.

Tablo 1. Sakarya Büyükşehir Belediyesi Coğrafi Büyüklüğü

Toplam Büyükşehir Belediye Sınırları	143.790 Ha
Planlı Alan	21.000 Ha
Tarım Alanı	60.000 Ha
Orman Alanı	53.000 Ha

1.1.3. Demografik Yapı

2000 yılında TÜİK tarafından yapılan genel nüfus sayımına göre Sakarya'nın nüfusu 683.061'den, %10'luk artışla 756.168'e çıkmıştır. 2007 yılındaki genel nüfus sayımında ise Sakarya'daki nüfus %14'lük azalma göstererek 656.540'a düşmüştür. 2008 yılındaki adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre bu rakam %1'lik bir artışla 668.940'a yükselmiştir.

Tablo 2. Sakarya Nüfus Yapısı (1990-2008)

Yıl	Nüfus	Erkek	Yüzde %	Kadın	Yüzde %
1990	683.061	345.201	50.54	337.860	49.46
2000	756.168	384.140	50.80	372.028	49.20
2007	656.540	327.730	49.91	328.810	50.08
2008	668.940	335.450	50.14	333.490	49.85

Kaynak: TÜİK

2008 yılı verilerine göre, Büyükşehir Belediyesi sınırlarındaki il nüfusunun yaklaşık %80'i (537.310) kentte, %20'si (131.630) belde ve köylerde yaşamaktadır.

Tablo 3. Sakarya ve Türkiye’de Kent/Köy Nüfusu

	2007			2008		
	İl/İlçe Merkezleri (Şehir)	Belde/ Köyler	Toplam	İl/İlçe Merkezleri (Şehir)	Belde/ Köyler	Toplam
Türkiye	49.747.859	20.838.397	70.586.256	53.611.723	17.905.377	71.517.100
Sakarya	512.210	144.330	656.540	537.310	131.630	668.940

Kaynak: 2007 ve 2008 ADNKS Verileri

Sakarya ilinde yıllık nüfus artış hızı %1’dir. Türkiye’nin nüfusu ise 2007 yılında 70.586.256 iken, 2008 yılında %1’lik artış göstererek 71.517.100 olmuştur. Bu bakımdan Sakarya’nın son iki yıldaki nüfus artış hızı Türkiye nüfusuna benzer bir artış göstermektedir. Nüfus yoğunluğu olarak km²’ye il genelinde 268, il merkezinde ise 640 kişi düşmektedir. Sakarya’da 2007-2008 döneminde net göç hızı 4,04’dür.

1.1.4. Ekonomik Yapı

Sakarya ili, Türkiye sanayi sektörü sıralamasında 22. ve GSYİH bakımından 24. sırada yer almaktadır. İlin GSYİH içindeki Payı %1.11 ve gelişme hızı % 37,7’dir. İlde kişi başına düşen GSYİH Miktarı 5.219 dolardır. Sakarya’nın 2008 yılı ithalatı 1.709.117 \$, ihracatı ise 2.907.352\$ olup ihracatın ithalatı karşılama oranı %170,1’dir. İldeki işsiz sayısı 18.359’dur. 2008 yılı itibariyle ilimizde 3.775 işyerinde toplam 50.379 kişilik istihdam kapasitesi bulunmaktadır.

İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması çalışmasına göre Sakarya ili Düzey 2 Kocaeli Alt Bölgesi içinde Kocaeli, Yalova, Bolu ve Düzce illeri ile birlikte yer almaktadır. 81 il içinde 23. sırada yer alan Sakarya ili, bu özelliği ile içinde bulunduğu Düzey-2 Kocaeli kademesinde Kocaeli, Yalova, Bolu illerinden sonra dördüncü gelişmiş ildir.

Tablo 4. İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırmasında Sakarya İlinin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (2003)

İstatistikî Bölge Birimi Düzey 1	İstatistikî Bölge Birimi Düzey 2	İstatistikî Bölge Birimi Düzey 3	81 İl İçindeki Gelişmişlik Sırası
İstanbul	İstanbul Alt Bölgesi	İstanbul	1
Batı Anadolu	Ankara Alt Bölgesi	Ankara	2
	Konya Alt Bölgesi	Konya	26
		Karaman	35
Doğu Marmara	Bursa Alt Bölgesi	Bursa	5
		Eskişehir	6
		Bilecik	18
	Kocaeli Alt Bölgesi	Kocaeli	4
		Yalova	9
		Bolu	14
		Sakarya	23
		Düzce	45

Kaynak: DPT, İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması, s. 55.

1.1.4.1. Sanayi

Sakarya'da 739 küçük ve orta boy işletme (KOBİ) ve 34.827 çalışan vardır. Sektörel bazda Sakarya'da faaliyet gösteren KOBİ'lerin ve KOBİ çalışanlarının sayısı Tablo 5'de yer almaktadır.

Tablo 5. Sakarya İlinde KOBİ'lerin Durumu

Sektör	Firma Sayısı	Çalışan
Gıda Ürünleri	230	7.130
Tekstil	74	4.233
Makine İmalatı	75	1.925
Orman Ürünleri	78	1.725
Metal – Çelik	60	2.300
Petro –Kimya	62	2.200
Elektrik	17	715
Otomotiv	66	10.220
Yapı – İnşaat	97	6.304
Toplam	739	34.827

Kaynak: SATSO

İlde, Türkiye Vagon Sanayi, Et-Balık Ürünleri AŞ ve Tank Palet Fabrikası olmak üzere üç büyük kamu işletmesinde toplam 2064 işçi çalışmaktadır. TÜVASAŞ, Kore'den Hyundai - Rotem ve yerli özel sektörün katılımıyla 08 Mart 2006 tarihinde ortak girişim anlaşması imzalamış ve 04 Temmuz 2006 tarihinde EUROTEM Demiryolu Araçları Sanayi ve Tic. A.Ş. adıyla yeni bir işletme kurmuştur. Ayrıca Adapazarı Şeker Fabrikası'nda, kampanya döneminde 703 kişi, kampanya dışı dönemde 385 kişi istihdam edilmektedir.

Sakarya ilinde kurulmuş bulunan organize sanayi bölgeleri Tablo 6'da gösterilmiştir. Buna göre, 765 Ha alanda kurulmuş olan üç organize sanayi bölgesinde bulunan 94 firmanın istihdam sayısı 10.988 kişidir. Ayrıca Karasu, Ferizli, Kaynarca ve Akyazı ilçelerinde yeni Organize Sanayi Bölgelerinin (OSB) kuruluş başvuruları Bakanlığa yapılmıştır. Bunlardan; Karasu, Ferizli ve Kaynarca OSB'lerinin yer seçimi kesinleşmiştir. Akyazı OSB'nin başvurusu Bakanlıkta inceleme aşamasındadır.

Tablo 6. Sakarya İlinde Kurulmuş Bulunan Organize Sanayi Bölgeleri

Organize Sanayi Bölgeleri	Alanı (Hektar)	Parsel Sayısı	Boş Kalan Parsel Sayısı	Üretime Geçen Tesis Sayısı	İnşaatı Devam Eden Firma Sayısı	İstihdam
1. Organize Sanayi Bölgesi (Sakarya)	161	63	1	60	1	7.226
2. Organize Sanayi Bölgesi (Hendek)	350	87	7	26	25	1.902
3. Organize Sanayi Bölgesi (Söğütlü)	254	67	0	8	14	1.860
Toplam	765	217	8	94	40	10.988

Kaynak: SATSO, 2008

İlde kurulu bulunan 12 küçük sanayi sitesinde, 3.343 işyerinde 10.278 kişi istihdam edilmektedir. Ferizli'de Bakanlık Kredi Desteği ile kuruluşu sürmekte olan küçük sanayi sitesi 150 işyeri kapasiteli olarak planlanmış ve yatırımın %70'i gerçekleşmiştir. Kocaali Küçük Sanayi Sitesi ilgili bakanlığa kuruluş başvurusu yapmış olup kuruluş çalışmaları sürmektedir. Ayrıca Karasu'da yapımı devam eden liman inşaatının % 97 si tamamlanmıştır.

1.1.4.2. Tarım

Sanayi ve hizmet sektöründe yaşanan gelişmelere rağmen Sakarya ilinin ekonomisinde tarım hala önemli bir yer tutmaktadır. Tarım işkolunda

çalışanların toplam istihdama oranı % 51,9'dur. İlin tarımsal üretim değerinin Türkiye içindeki payı 2008 yılında % 3,1'dir. Sakarya, bu oranla 82 il arasında 14. sırada yer almaktadır. 2007 ve 2008 yıllarında yapılan tarımsal desteklemeler kapsamında çiftçilerimize toplam 40.957.349 TL destek sağlanmıştır.

İlin 2008 yılı sonu itibariyle tarımsal üretim değeri 1 milyar 807 milyon TL ve kırsal nüfus başına düşen tarımsal üretim değeri 5 bin 519 TL'dir. Tarım, ülke genelinde GSMH içinde % 9,2 payla dördüncü sırada yer alırken ve Marmara bölgesinde diğer sektörlerin tartışılmaz üstünlüğüne rağmen Sakarya'da % 24'lük pay ile ilk sırada yer alarak sanayiye kaynak sağlayan bir sektör özelliği arz etmektedir.

İlin tarımında % 47,3'lük bir payla hayvansal üretim ilk sırada yer almaktadır. Bunu % 32,4'lük oranla meyve üretimi, %14,1'lik oranla tarla bitkileri üretimi ve % 5,8'lik oranla sebze üretimi izlemektedir.

Sakarya ili ülke beyaz et üretiminde % 19,3'lük, mısır üretiminde %10,9'luk, fındık üretiminde % 14'lük paya sahiptir. İlde meyvecilik, sebzeçilik ve dış mekân süs bitkisi üretimi gelişmiş durumdadır. Sakarya'da Süs Bitkiciliğini Geliştirme Projesi, Kırsal Kalkınmayı Destekleme Projesi ve Özel İdare Kaynaklı 14 Proje uygulanmaktadır.

Sakarya ilinin iklim, toprak yapısı bakımından iç ve dış mekân süs bitkileri yetiştiriciliğine uygun olması nedeniyle bu alanda yetiştirici sayısı ve yetiştirme alanı hızla artmaktadır. Coğrafi konum itibariyle başta İstanbul, İzmir, Ankara, Bursa olmak üzere anakentlere yakın olması sayesinde, işletme girdilerinin temini ekonomik ve rahat sağlanmakta; bölgemizde yazlık tatil köylerinin ve sayfiye yerlerinin yoğun olması da üretilen ürünlerin pazarlanmasını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca İstanbul, Kocaeli, Ankara gibi Büyükşehir belediyelerinin park ve bahçe düzenlemelerinde Sakarya'da yetiştirilen dış mekân süs bitkilerine yoğun talep bulunmaktadır. İlimizdeki ruhsatlandırılmış üretim; 1997 yılında 14 işletmede 65 dekar, 2006 yılında 213 işletmede 4.138 dekar, 2008 yılında ise 347 işletmede 6.567 dekar alana ulaşmıştır. Ruhsatlandırma çalışmaları henüz tamamlanmayanlarla birlikte bu alanın 600'den fazla işletmede 13.000 dekarın üzerine çıkacağı tahmin edilmektedir.

Tablo 7. Sakarya'da Süs Bitkileri Üretimi (1997-2008)

İlçeler	1997		2006		2008	
	Ruhsatlı İşletme Adedi	Dekar	Ruhsatlı İşletme Adedi	Dekar	Ruhsatlı İşletme Adedi	Dekar
Sapanca	14	65	65	394,9	69	442
Karasu	-	-	5	19,7	5	18,97
Kaynarca	-	-	1	50	-	-
Kocaeli	-	-	1	1,1	2	4,10
Akyazı	-	-	18	332,7	26	933,50
Merkez(Arifiye)	-	-	54	1745,1	124	3 139,02
Hendek	-	-	16	402	19	119,47
Pamukova	-	-	41	861,5	58	1062,11
Karapürçek	-	-	5	61,5	6	71,50
Geyve	-	-	3	50	16	145,30
Söğütlü	-	-	3	190	17	488,60
Ferizli	-	-	1	30	5	142,20
Toplam	14	65	213	4138,5	347	6566,77

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü

İldeki büyükbaş hayvan varlığı 130.000 olup, büyükbaş hayvanların %92'si saf kültür ırkı ve kültür melezidir. Bugüne kadar 28 tarımsal kalkınma kooperatifine yönelik 28 proje uygulanmış, yaklaşık 4.000 büyükbaş hayvan dağıtılmıştır. 8 projenin gerçekleştirilebilmesi için de çalışmalar sürdürülmektedir. Ayrıca ilimizde yapılmakta olan tavukçuluk faaliyetleri, Broiler (et tavukçuluğu) faaliyetleri üzerinedir. Bu işletmeler gerek kapasite gerekse teknoloji bakımından son derece gelişmiş olup, 160.000 ton beyaz et üretimi ile ülkemizin bu alandaki % 20'lik ihtiyacı karşılanmaktadır. Bunun yanı sıra yumurta tavukçuluğu işletmeleri de mevcuttur. Arıcılık ve su ürünleri yetiştiriciliği gelişmekte olan alanlardır.

Tarım alanında örgütlenme açısından bakıldığında ise Sakarya'da toplam 198 adet tarımsal örgüt olup, bu örgütlerde 204.166 üye mevcuttur.

1.1.4.3. Dış Ticaret

Sakarya ilinin 2007 yılı ihracatı 3,5 milyon dolar, ithalatı ise 2 milyon dolardır. İhracat, 2008 yılında % 17,1'lik azalış göstererek 2,9 milyon dolara düşmüştür. Yine 2007 yılında 2 milyon dolar olan ithalat % 15'lik bir azalış göstererek 1,7 milyon dolara gerilemiştir. 2008 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranı % 170,1 olarak gerçekleşmiştir. Bu verilere göre Sakarya ili

2007 yılının ihracat rakamlarında 6., 2008 yılında 8. ve 2009 yılının Şubat ayında 11. sıraya gerilemiştir. İhracatta yaşanan son yıllardaki daralmanın en önemli sebebi küresel mali krizdir.

Sakarya ilinin ihracat ürünleri arasında filtre sistemleri, bisküvi, orman ürünleri, makine ve aksamaları, elektrik malzemeleri, emaye frit, ağaç kaplama, motorlu araçlar, muhtelif ürünler, narenciye, fındık, mineral siva, otomotiv kablo donanımı, çikolata ve mermer kesme makinesi bulunur. İhracat yapılan ülkeler arasında Almanya, İngiltere, Romanya, İtalya, İran, ABD, Yunanistan, Fransa, Bulgaristan, Suriye, S. Arabistan ve Rusya ilk sıralardadır.

Sakarya'nın ithal ettiği başlıca ürünler arasında ise işlenmemiş ağaç mamulleri (kaplama), tomruk, kereste ve parke taslağı, oto yedek aksamı, PVC (kapı ve pencere ham maddesi), rulo saç mamulleri, işlenmemiş ham alüminyum, treyler yedek aksamı, muhtelif kimyevi maddeler (akrelik polimer), cam yünü ve cam lifi ve Yatırım Teşvik Mevzuatı kapsamındaki muhtelif makine ve teçhizat yer alır. AB Ülkeleri (Almanya, İtalya, Belçika), Serbest Ticaret Anlaşması Yapılan Ülkeler (Romanya, Bulgaristan), Rusya Federasyonu ve Bağımsız Devletler Topluluğuna dâhil ülkeler (Rusya, Ukrayna, Gürcistan, Azerbaycan) en çok ithalatın yapıldığı ülkelerdir.

1.1.4.4. İstihdam

Türkiye İş Kurumu Müdürlüğü verilerine göre, Sakarya ili kayıtlı işsizlik rakamları 2006 yılından itibaren ekonomik krizin de etkileriyle birlikte artış eğilimindedir. 2008 yılında Sakarya ilindeki "kayıtlı işsiz sayısı", bir önceki yıla göre yüzde 69,6 oranında artarak 18 bin 359 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 8. Sakarya İli Kayıtlı İşsizlik Göstergeleri

	2005 Yılı	2006	2007 Yılı	2008 Yılı	Artış (%)
Kayıtlı İşsiz	13.284	14.629	10.823	18.359	69,6

Kaynak: İş Kurumu Müdürlüğü

1.1.5. Kentsel gelişme

1.1.5.1. Su ve Kanalizasyon

ADASU, 143.790 Hektar coğrafi alanı kapsamakta olan 7 ilçe, 14 ilk kademe belediyesi, 308 mahalle ve orman köylerinde altyapı ve diğer hizmet çalışmalarını yürütmektedir. Hizmet verilen nüfus 537.313 (2008 rakamları)'dür. Abone sayısı aktif ve pasiflerle beraber 198.259'dur.

ADASU, içme suyunu 3 çeşit kaynaktan karşılamaktadır. Bunlar, yüzey suları, kaynak suları ve kuyu sularıdır. Adapazarı, Serdivan, Erenler, Arifiye

ilçelerinin ve yakın çevresinin içme ve kullanma suyu Sapanca Gölü'ne dayalı sistemden sağlanmaktadır. Gökent Projesi ile Ferizli, Söğütlü, Sinanoğlu ve Gökent Belediyeleri sisteme dâhil edilmiştir.

Tablo 9. İlçelere Göre İçme Suyu Şebeke Uzunlukları

İlçe	2006 Toplam (m)	2007 Toplam (m)	2008 Toplam (m)	İçmesuyu
Adapazarı	621.964	630.368	683.970	Maltepe Arıtma
Akyazı	213.677	221.190	230.643	Kaynak Suyu ve Derin Kuyu
Arifiye	77.354	79.956	85.758	Maltepe Arıtma
Erenler	260.315	268.583	275.163	Maltepe Arıtma-Kaynak Suyu
Ferizli	23.610	26.196	43.136	Maltepe Arıtma
Hendek	155.856	171.799	190.156	Kaynak Suyu
Karapürçek	26.086	26.512	33.812	Kaynak Suyu
Sapanca	162.889	164.889	179.664	Kaynak Suyu ve Derin Kuyu
Serdivan	278.275	291.076	308.912	Maltepe Arıtma
Söğütlü	26.199	26.455	75.243	Maltepe Arıtma
Orman Köyleri	326.993	326.993	326.993	Kaynak Suyu, Değişik Kaynaklar
Toplam	2.173.218	2.234.017	2.433.450	

Kaynak: ADASU

ADASU sorumluluk alanında 3 adet arıtma tesisi ile 2 adet kum havuzu bulunmaktadır. Bunlar, Maltepe (Adapazarı), Aktarla (Akyazı), Kanlıçay (Karapürçek) arıtma tesisleri ile Hacımercan (Sapanca) ve Kırkpınar (Sapanca) kum havuzlarıdır.

Atık su sistemi açısından Adapazarı, Serdivan ve Erenler Belediyeleri aynı projede yer almaktadır. Ayrıca Karaman, Camili, Korucuk, Arifiye, Sapanca, Kırkpınar, Kurtköy, Uzunkum ile Kocaeli iline bağlı Hikmetiye, Maşukiye ve Acısu Belediyelerinin atık suları da Sapanca Güney Kolektörü ile sisteme dâhil olmaktadır. Sistemde, (Merkez'de 6, Sapanca'da 3, Arifiye'de 1, Korucuk'ta 1 olmak üzere) toplam 11 adet terfi merkezi bulunmaktadır.

Tablo 10. İlçelere Göre Toplam Kanalizasyon Şebeke Uzunlukları

İlçe	Kanalizasyon Hatları (m)			Atıksu Arıtma Sistemi
	2006	2007	2008	
Adapazarı	674.324	684.636	706.080	Karaman Arıtma
Akyazı	98.975	115.331	136.728	Akyazı Arıtma- Fosseptik
Arifiye	96.535	100.242	104.743	Karaman Arıtma
Erenler	86.704	92.595	93.426	Karaman Arıtma- Fosseptik
Ferizli	17.765	19.080	19.684	Fosseptik
Hendek	77.862	101.877	128.803	Hendek Arıtma- Fosseptik
Karapürçek	4.398	4.612	4.612	Fosseptik
Sapanca	228.399	230.829	235.792	Karaman Arıtma
Serdivan	97.108	104.749	140.465	Karaman Arıtma-Foseptik
Söğütü	5.330	7.205	8.314	Fosseptik
Toplam	1.387.400	1.461.156	1.578.647	

Kaynak: ADASU

Karaman Atıksu Arıtma Tesisi, Akyazı Atıksu Arıtma Tesisi, Hendek Atıksu Arıtma Tesisi olmak üzere toplam üç arıtma tesisi vardır.

Tablo 11. İlçelere Göre Yağmursuyu Hatları (2006-2008)

Belediye	Yağmursuyu Hatları (Metre)		
	2006	2007	2008
Adapazarı	71.626	83.216	91.631
Akyazı	7.000	8.352	8.875
Arifiye	15	393	737
Erenler	22.321	24.070	29.774
Ferizli	1.000	1.000	1.032
Hendek	6.305	6.305	6.760
Karapürçek	0	0	741
Sapanca	0	24	24
Serdivan	6.563	7.197	8.523
Söğütü	1.250	1.250	1.958
Toplam	116.080	131.807	150.055

Kaynak: ADASU

1.1.5.2. Yol ve Ulaşım

Sakarya ili, ülkemizin iki büyük merkezi olan İstanbul ve Ankara'yı birbirine bağlayan kara ve demiryolları üzerinde yer alan önemli bir kavşak noktasındadır. Ülkenin ve bölgenin en önemli ulaşım ağlarından D100 (Eski E-5) yolu ile TEM Otoyolu, doğu-batı yönünde ilden geçen trafik yoğunluğu yüksek ana ulaşım arteri durumundadır. Edirne'den başlayan Kınalı-Sakarya Otoyolu Akyazı'ya kadar 250 km'dir.

Tablo 12. Sakarya Büyükşehir Belediyesi Tarafından 2003- 2008 Tarihleri Arasında Yapılan Yol Miktarı (metre)

İlçe	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Büyükşehir Belediyesi	0	0	0	0	3.670	0
Adapazarı	9.848	23.610	2.310	30.980	6.430	10.740
Akyazı	0	0	9.650	5.476	19.000	10.350
Arifiye	0	1.350	10.908	2.300	0	5.800
Erenler	4.340	2.855	32.470	64.970	10.550	14.300
Ferizli	0	0	3.400	2.450	1.050	7.100
Hendek	0	0	4.500	32.404	33.652	20.100
Karapürçek	0	0	7.500	43.500	0	4.000
Serdivan	4.785	4.475	3.070	4.070	1.950	12.000
Sapanca	0	0	2.200	11.750	1.435	23.920
Söğütü	0	0	6.800	450	5.500	17.600
Dış Hizmetler	0	0	0	7.100	9.250	2.500
Toplam	18.973	32.290	82.808	205.450	92.487	128.410

Kaynak: Fen İşleri Dairesi Başkanlığı

İl merkezinin kuzey yerleşim bölgeleri ile bağlantısını İstanbul-Şile-Kandıra-Kaynarca-Adapazarı yolu ile Zonguldak-Ereğli-Akçakoca-Karasu-Adapazarı yolları, güney bağlantısı ise Eskişehir-Bilecik-Adapazarı yolu (E-25) ile sağlanmakta, bu yoldan Alifuatpaşa'da ayrılan tali bir yol doğuya dönerek Taraklı üzerinden Bolu'nun Göynük-Mudurnu ilçelerine; E-5'ten ayrılarak Akyazı üzerinden bir yolla Dokurcun Beldesi üzerinden Bolu sınırlarına girerek Taşkesti-Mudurnu üzerinden Ankara'ya ulaşmaktadır.

Sakarya il sınırları içerisinde 315 km Asfalt Betonu, 31 km Sathi Kaplama olmak üzere 346 km Devlet Yolu mevcut olup bunun 73 km'si bölünmüş yoldur. Ayrıca 172 km asfalt betonu, 23 km sathi kaplama olmak üzere 195 km il yolu mevcuttur. Bunun 3 km'si bölünmüş yoldur. Devlet ve il yolları yol ağı uzunluğu toplam 541 km olup, ayrıca bağlantı yolları dâhil 59 km otoyol mevcuttur.

Sakarya ilinde 2006 yılında 141.244 olan motorlu taşıt sayısı, yılda ortalama %7,3 artarak 2008 yılına gelindiğinde 159.730'a ulaşmıştır. Taşıt sayısının 2014 yılında 279.087, 2018 yılında ise 404.864'e çıkması beklenmektedir.

Tablo 13. Motorlu Araç Sayısının Yıllara Göre Değişimi

Yıllar	2006	2007	2008	2014 (Beklenen)	2018 (Beklenen)
Sakarya Motorlu Taşıt Sayısı	141.244	151.154	159.730	279.087	404.864
Artış Hızı (%)	9,3	7,0	5,7	9,75*	9,75*

Kaynak: Ulaşım Dairesi Başkanlığı

Sakarya, ağırlıklı olarak kara ulaşımının yapıldığı bir kenttir. Kent içinde kara ulaşımı yapılırken, İstanbul-Adapazarı arasında çalışan demiryolu sistemi ulaşımda önemli bir paya sahiptir. İstanbul ve Kocaeli kentlerine ulaşımı sağlayan bu hat, ayrıca Sakarya'nın Arifiye, Sapanca, Kırkpınar gibi yerleşimlerinden de yolcu taşımaktadır.

Toplu taşıma sistemine bakılacak olursa; belediye otobüsü, özel halk otobüsü, minibüs ve taksi-dolmuş olarak farklı öğelerin sistem içinde yer aldığı görülmektedir. Sakarya Büyükşehir Belediyesi, 28 hatta toplam 50 belediye otobüsü ile sistemde çalışmaktadır.

Sakarya Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde; 18 hatta 475 minibüs, 5 hatta 315 dolmuş ve 55 taksi durağında toplam 494 ticari taksi hizmet vermektedir.

1.1.5.3. Enerji ve Yeraltı Kaynakları

Sakarya ilinde 2008 yılında toplam 1.746.252.250 kwh elektrik tüketilmiştir. Sanayi alanındaki elektrik tüketimi miktarı, 2007 yılında 670.868.102 kwh, 2008 yılında ise 765.482.871 kwh'dir.

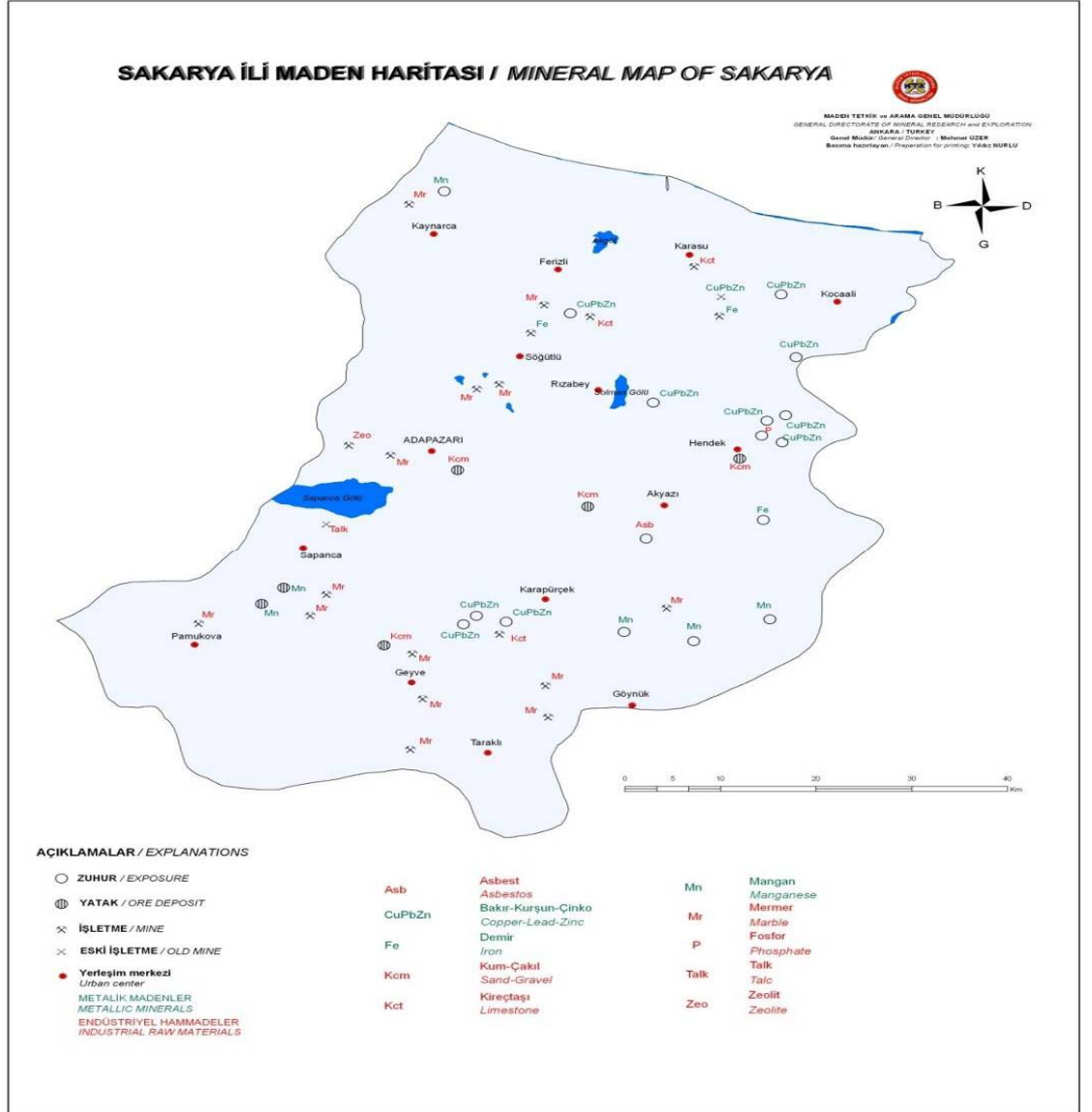
ENKA Adapazarı doğalgaz çevrim santralinde yıllık 19 milyar KW saat enerji üretilmekte olup bu enerji Türkiye'de üretilen toplam enerjinin % 10'una tekabül etmektedir.

* 10 yıllık ortalama artış hızı baz alınarak elde edilen ortalama artış hızı miktarı.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
2010-2014 Stratejik Planı

İlde 2007 yılı sonu itibariyle 32.590 abonenin doğalgaz tüketimi 51.004.114 m³ / yıl, 2008 yılı sonu itibariyle 62.000 abonenin doğalgaz tüketimi 97.031.453 m³ / yıl olmuştur.

Şekil 2. Sakarya İli Maden Haritası

1.1.5.4. Parklar ve Yeşil Alan

Sakarya'da Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nce tescilli dört adet B Tipi mesire yeri (kent merkezine yakın yüksek ziyaretçi potansiyeline sahip yerler) mevcuttur. Bunlar; Hasandağı (İl Ormanı), Poyrazlar Gölü, Kuzuluk ve Çadırlar Gölü'dür. Bununla birlikte; Karasu ilçesinde Maden Deresi, Pamukova ilçesinde Öküzyatağı orman içi dinlenme yeri, Söğütli ilçesi Mağra Köyünde dağ yürüyüş bölgesi, Ferizli

ilçesinde Akgöl mevki, Karapürçek ilçesinde Kanlıçay Göleti ve ormanlık alanı ile Uludere ve Ahmediye orman içi dinlenme yerleri gibi mesire alanları Sakarya'nın doğal zenginlikleri olarak gösterilebilir.

Sakarya Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde 19 park bulunmaktadır. Bu parklarda toplam 341.266 m² yeşil alan yer almaktadır.

Tablo 14. Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sınırlarındaki Parklar

Park İsmi	Yeşil Alan (m ²)
Kent Park	130.000
Orman Park	25.800
İl Ormanı	27.000
Karaağaç Bulvarı	1.935
Atatürk Bulvarı	5.169
Sigorta Çıkışı Yeşil Alan	2.298
Kamelyalı Park	474
Çark Deresi (yürüyüş ve koşu yolu yeşil alanlar)	82.565
Mithatpaşa Gençlik Merkezi Parkı	2.043
Şeker Parkı	1.732
Yeğenler Parkı	900
Ozanlar Gençlik Parkı	1.095
Hacırahmi Sk. Gençlik Merkezi Parkı	210
Orhangazi Parkı	900
Belediye Arkası ve Deprem Müzesi yeşil alanı	2.150
Gar-Mithatpaşa arası demiryolu çevresi yeşil alanı	1.825
Sakarya Kent Ormanı	21.000
Sabahattin Zaim Bulvarı ve Yan Yamaçları	33.276
Gar Meydanı	894
Toplam	341.266

Kaynak: Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı

Son yıllarda rekreasyon alanındaki önemli yatırımlar arasında Kent Meydanı, Kent Park ve Orman Park vardır. Deprem sonrasında kullanılamaz hale gelen eski valilik binasının bulunduğu alan, Sakarya Büyükşehir Belediyesi tarafından 370 araçlık bir yeraltı otoparkı ve **Kent Meydanı**'na dönüştürüldü. Deprem zamanlarında barınma, toplanma ve depo alanı olarak kullanılmak üzere afet odaklı bir yaklaşımla tasarlanan Kent Meydanı, 10 bin metrekarelik geniş bir açık alana sahiptir. Yaklaşık 4500 metre yürüyüş alanına sahip olan **Kent Park**, Eski Zirai Donatım Kurumu Fabrikası arazisine inşa edilmiştir. 11.04.2006 tarihinde inşaatı

tamamlanarak hizmete açılan **Orman Park** ise, Orman İşletmesi'nin yanındaki 35 dönümlük arazi üzerinde bulunmaktadır.

1.1.5.5. İmar Durumu

Sakarya 1/100000 Çevre Düzeni Planı; Sakarya Valiliği, Çevre Orman Bakanlığı ve Sakarya Büyükşehir Belediyesinin ortak çalışması ile 10.03.2008 tarihinde onaylanmıştır. Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nin 05.03.2008 tarihinde yapılan meclis toplantısında onaylanan Sakarya ili 1/100000 Çevre Düzeni Planı'nın yürürlüğü Sakarya 2. İdare Mahkemesi'nin 05.03.2009 tarih ve E. 2008/551 no. lu kararıyla durdurulmuştur.

Genel olarak bakıldığında, yeni düzenlemelere göre 146.649 Ha olan Büyükşehir Belediyesi sınırlarında, 20.926 Ha planlı iken 125.723 Ha plansızdır.

Tablo 15. Büyükşehir Belediyesi Sınırlarında Planlı ve Plansız Alan Durumları (Ha)

İlçe Adı	Alan	Planlı Alan	Plansız Alan
Adapazarı	34476,2	4876,0	29600,2
Akyazı	13780,7	1428,2	12352,5
Arifiye	14635,7	2599,2	12036,5
Erenler	12898,8	2432,4	10466,4
Ferizli	3189,6	1741,9	1447,6
Hendek	12491,3	1692,2	10799,1
Karapürçek	11617,1	253,0	11364,0
Sapanca	16917,7	1849,4	15068,3
Serdivan	12565,8	3362,6	9203,2
Söğütlü	14076,7	691,3	13385,4
Toplam	146649,6	20926,3	125723,3

Kaynak: İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı

Sakarya Büyükşehir Belediye sınırları, yeni yasal düzenlemelerle genişlemiş, Büyükşehir belediye sınırları içine yeni belediyeler ve kırsal yerleşimler eklenmiştir. Bütün bu yerleşimlerin, 1/25000 ölçekli nazım imar planı bütünlüğü kapsamında ele alınması ve Sakarya Anakenti ile işlevsel bütünlüğe kavuşturulması gerekmektedir.

1.1.6. Eğitim

Okullaşma oranı, okul çağındaki çocuklardan okula gidenlerin sayısıdır. Sakarya ilinde okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretimdeki okullaşma oranı

Türkiye ortalamalarından yüksektir. Sakarya'da 2008-2009 eğitim ve öğretim yılı itibariyle okuryazarlık oranı %92'dir.

Tablo 16. Sakarya'daki Okullaşma Oranları (%)

Okul Türü	2006-2007		2007-2008		2008-2009	
	Sakarya	Türkiye	Sakarya	Türkiye	Sakarya	Türkiye
Okul Öncesi	72	26,1	54	28,5	60	33
İlköğretim	92	90,1	92	97,3	99	96,4
Ortaöğretim	58	56,5	56	58,5	74	58,5

Kaynak: Sakarya İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sakarya'daki resmi örgün öğretim sayılarına bakıldığında 2006-2007 yılı itibariyle okul sayısı 456, öğrenci sayısı 173.062, öğretmen sayısı 7.584, derslik sayısı 5.423'tür. Derslik başına düşen öğrenci sayısı 32, öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ise 23'tür. 2007-2008 eğitim-öğretim yılında okul sayısı artarak 465'e yükselirken, öğrenci sayısı 166.486'ya düşmüştür. Öğretmen sayısı 7.621'e çıkarken, derslik sayısı da 5.583 olmuştur. Bu dönemde, derslik başına düşen öğrenci sayısı 30, öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ise 22'dir. 2008-2009 eğitim-öğretim yılında ise okul sayısı 462'ye düşerken, öğrenci sayısı artış göstererek 167.017 olmuştur. Öğretmen sayısı 7.886'ya, derslik sayısı ise 5.594'e ulaşmıştır. Bu dönemde, derslik başına düşen öğrenci sayısı 30, öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ise 21 olmuştur.

Sakarya'daki özel örgün öğretim sayılarına bakıldığında 2006-2007 yılındaki okul sayısı 18, öğrenci sayısı 3.595, öğretmen sayısı 387, derslik sayısı 250'dir. Derslik başına düşen öğrenci sayısı 14,3, öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 9,2'dir. 2007-2008 eğitim-öğretim yılında ise okul sayısı 19'a, öğrenci sayısı 3.963'e, öğretmen sayısı ise 421'e yükselmiştir. Derslik sayısı 251, derslik başına düşen öğrenci sayısı 15,7, öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ise 9,41 olmuştur. 2008-2009 eğitim-öğretim yılında okul sayısı aynı kalarak öğrenci sayısı 4.093'e yükselmiştir. Öğretmen sayısı 435'e, derslik sayısı 253'e, derslik başına düşen öğrenci sayısı 16'ya çıkmıştır. Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ise aynı kalmıştır.

Tablo 17. Sakarya'daki Okul, Derslik, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

Okul Türü	Sayılar	2006-2007	2007-2008	2008-2009
Okul Öncesi	Anaokulu Sayısı	13	16	21
	Derslik Sayısı	670	581	616
	Öğrenci Sayısı	23.414	16.062	15.955
	Öğrt.-Ust. Öğr. Say	963	887	888
İlköğretim	Okul Sayısı	375	375	369
	Derslik Sayısı	3.878	3.990	3.938
	Öğrenci Sayısı	117.086	118.655	115.349
	Öğretmen Sayısı	4.949	5.075	5.475
Orta Öğretim	Okul Sayısı	84	91	91
	Derslik Sayısı	1.152	1.293	1.322
	Öğrenci Sayısı	36.558	35.247	40.860
	Öğretmen Sayısı	2.107	2.135	2.601
Toplam	Okul Sayısı	472	482	481
	Derslik Sayısı	5.700	5.864	5.876
	Öğrenci Sayısı	177.058	169.964	172.164
	Öğretmen Sayısı	8.019	8.097	8.964

Kaynak: Sakarya İl Millî Eğitim Müdürlüğü

2008-2009 eğitim-öğretim yılı açısından Sakarya ilinde, okul öncesi eğitimde; 616 derslik, 15.955 öğrenci ve 888 öğretmen bulunmaktadır. Bir dersliğe düşen öğrenci sayısı 26 ve bir öğretmene düşen öğrenci sayısı 18'dir. Bu kademedeki okullulaşma oranı %60'dır.

İlköğretimde; 369 okul, 3.938 derslik, 115.349 öğrenci ve 5.475 öğretmen bulunmaktadır. Bir dersliğe düşen öğrenci sayısı 29, bir öğretmene düşen öğrenci sayısı 21'dir. Bu kademedeki okullulaşma oranı % 99'dur. Kız nüfusun okullulaşma oranı ise %90'dır.

Orta öğretimde; 91 okul, 1.322 derslik, 40.860 öğrenci ve 2.601 öğretmen bulunmaktadır. Bir dersliğe düşen öğrenci sayısı 31, bir öğretmene düşen öğrenci sayısı 16'dir. Bu kademedeki okullulaşma oranı %74'dur.

Mesleki eğitim alanında; il genelinde toplam 42 meslek lisesi, 587 derslik, 19.319 öğrenci ve 1.131 öğretmen bulunmaktadır. İlde mesleki eğitimin orta öğretim içindeki ağırlık payı %57'dir.

İlde 1999 depremi sonrası geçici yapılaşmadan kalma 26 prefabrik okul bulunmaktadır. Bunların 9'u 2008 programı ile yenilenmiştir ve geri kalanların uygulanmakta olan iki yıllık bir programla yenilenmesine çalışılmaktadır.

Yaygın eğitim alanında; 2008 yılında toplam 903 öğretmen, 2.457 kursta, 49.304 kursiyere eğitim verilmiştir. Ayrıca 7 Mesleki Eğitim Merkezinde toplam 63 öğretmenle, 30 kursta, 3.301 kursiyere eğitim verilmiştir.

Taşınmalı eğitim alanında; 606 yerleşimden, 17.022 öğrenci, 127 taşıma merkezine taşınarak eğitim görmektedir.

Özel eğitim alanında; 4 okul, 59 öğretmen ve 446 öğrenci bulunmaktadır. Özel öğretim kurumu sayısı 2'si okul öncesi, 7'si ilköğretim, 10'u orta öğretim ve 116'sı diğer (52 dersane, 24 motorlu taşıt sürücü kursu, 14 bilgisayar ve yabancı dil kursu, 5 etüt eğitim merkezi ve 21 özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi) olmak üzere toplam 135'dir.

Okul kitaplıklarında; 2008 yılı sonu itibariyle 1.008.368 kitap bulunmaktadır. Öğrenci başına düşen kitap sayısı sürdürülen çalışmalarla dünya ortalaması olan 7 düzeyine ulaştırılmıştır.

Eğitim alanında yürütülmekte olan yatırım sayısı; 3 okul öncesi eğitim kurumu, 22 ilköğretim, 13 orta öğretim ve 2 diğer olmak üzere toplam 40'dır. Bunlardan 7 adedi hayırseverler tarafından veya hayırsever katkısıyla, 8 adedi de TOKİ tarafından yaptırılmaktadır. 2008 yılında yürütülmekte olan projelerin toplam bedeli 43.071.438 TL olup, bugüne kadar 9.827.269 TL harcanmış ve 4 yatırım tamamlanmıştır.

İlin tek yüksek öğretim kurumu Sakarya Üniversitesi'dir. Bu üniversitede 8 fakülte, 2 yüksek okul, 12 meslek yüksek okulu, 1 konservetuar ve 2 enstitü bulunmaktadır. Üniversitenin 1.193 akademik personeli ve 45.576 öğrencisi mevcuttur.

İlimizde Kredi Yurtlar Kurumu'na bağlı 3 yurt bulunmaktadır. Bu yurtlardan; Sakarya Öğrenci Yurdunda 1.730 öğrenci (1.000 erkek, 730 kız), Atatürk Kız Öğrenci Yurdunda 500 öğrenci ve Hendek Öğrenci Yurdunda 668 öğrenci (356 erkek, 312 kız) olmak üzere toplam 2.898 öğrenci barınmaktadır.

Sakarya'da yaygın eğitim faaliyetleri Halk Eğitim Merkezi ile Sakarya Büyükşehir Belediyesi tarafından yürütülmektedir. Sakarya Halk Eğitim Merkezi'nde 2007-2008 yılı kurs döneminde; 674 branşta açılan kurslarda 9.136 kadın ve 4.574 erkek olmak üzere toplam 13.710 kişi eğitim görmüştür.

Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sakarya Meslek Edindirme Kursları (SAMEK) çatısı altında geleneksel sanatlar, el sanatları, mesleki ve teknik eğitimler,

güzel sanatlar eğitimleri, müzik, spor, dans, bilgisayar, dil ve sosyal ve kültürel eğitimler vermektedir. 29 branşta açmış olduğu meslek edindirme kurslarından 2008 yılında 596, 2009 yılında ise 375 kişi mezun olmuştur. Ayrıca 2008–2009 döneminde 14 branşta kültür sanat kursları açılmıştır. Söz konusu kurslardan 2008 yılında 359, 2009 yılında ise 725 kişi mezun olmuştur.

1.1.7. Sağlık

İl genelinde Sağlık Bakanlığı'na bağlı bulunan 1 Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 8 Devlet Hastanesi, 1 Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi, 3 Entegre İlçe Hastanesi, 80 Sağlık Ocağı, 7 Sağlık Birimi, 5 Verem Savaş Dispanseri, 1 Halk Sağlığı Laboratuvarı, 1 AÇSAP Merkezi ve 43 Sağlık Evi 93 araç (37'si ambulans) ve 3.558 personelle hizmet vermektedir. 6 özel hastanede ise 890 sağlık personeli görev yapmaktadır. Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nin sorumluluk alanı içerisindeki kamu ve özel hastanelerin hizmetlerine ilişkin bazı bilgiler Tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 18. Hastane Hizmetleri (Kamu ve Özel)

Hastaneler	Yatak Sayısı		Poliklinik Sayısı		Ameliyat Sayısı	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Eğitim ve Araştırma	420	419	629.082	175.924	10.001	3.727
Yenikent Devlet	252	256	418.165	113.518	9.120	1.896
Doğum ve Çocuk	201	201	407.009	115.698	7.988	1.742
Toyotasa Acil Yardım	89	89	179.636	44.184	3.623	946
Hendek Devlet	55	56	195.014	52.976	1.370	524
Akyazı Devlet	41	29	243.624	77.507	282	102
Sapanca İlçe Entegre	4	0	141.248	38.001	-	0
Kamu Toplam	1.062	1.050	2.213.778	617.808	32.384	8.937
Ö. Bilge	49	49	55.040	15.283	826	192
Ö. Ada Tıp	60	60	143.226	38.863	1.585	1.279
Ö. Vatan	21	21	25.849	6.198	1.019	178
Ö. Beyhekim	17	20	32.274	10.642	1.838	424
Ö. Altınova	38	39	124.855	67.117	3.689	2.086
Ö. İnci Göz	10	10	74.940	23.459	4.078	1.078
Özel Toplam	195	199	456.184	161.562	13.035	5.237
Genel Toplam	1.257	1.249	2.669.962	779.370	45.419	14.174

Kaynak: Sakarya İl Sağlık Müdürlüğü

Sakarya Büyükşehir Belediyesi bünyesinde hizmet veren Tıp Merkezi'nde, 2008 yılında 111.863 kişinin poliklinik muayenesi yapılmıştır. Bu rakam belediyenin sorumluluk alanında gerçekleşen toplam poliklinik sayısının %4'ünü oluşturmaktadır. Tıp Merkezi'nde ayrıca, 114.423 adet tahlil, 8.564 adet röntgen çekimi, 1.738 EKG çekimi, 5.227 adet pansuman ve enjeksiyon yapılmıştır. 1.005 adet reçete karşılığı 84.493,75 TL tutarındaki ilaç fakir halka dağıtılmıştır. 1.000 öğrencinin dış muayeneleri yapılmış, gezici sağlık taramasında 2.523 vatandaşımıza ücretsiz sağlık hizmeti verilmiştir. Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nin Dünya Göz Hastanesi ile ortaklaşa düzenlediği göz taramasında 1.000 kişinin ücretsiz göz muayenesi yapılmış, ameliyat olması gereken 17 hasta İstanbul Dünya Göz Hastanesi'nde ameliyat ettirilmiştir. 2 adet hasta nakil ambulansı ile şehir içi ve şehir dışı olmak üzere toplam 496 hastaya nakil hizmeti verilmiştir.

1.1.8. Kültür ve Turizm

Sakarya ili, kültür ve turizm bakımından önemli bir potansiyele ve çeşitliliğe sahiptir. İilde zengin kültürel değerler ve ilgi noktaları; orman, yayla, göl, deniz ve kaplıca gibi çeşitlilikleri içine alan doğa turizmi olanakları, bunlardan kaynak bulan diğer alternatif turizm olanakları ve bu olanakların ortaya çıkardığı turistik hizmet altyapısı mevcuttur.

İlimizde yılın belli zamanlarında Sakarya Büyükşehir Belediyesi ve İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından çeşitli festival, fuar, yayla şenlikleri vb. gibi etkinlikler düzenlenmektedir. Bunlardan bazıları; Ali Fuat Cebesoy'u anma töreni, Kaynarca Kurtuluş Şenlikleri, Geleneksel Pilav Günü, Adapazarı'nın Kurtuluşu, Kurtuluş Günü Yayla Şenlikleri, Uluslararası Sapanca Şiir Akşamları, Tarım – Hayvancılık ve Süt Festivali, Hacet Bayramı – Çiğdem Yaylası Şenlikleri, Soğucak ve Yayla Şenlikleri, Fındık ve Turizm Festivali'dir.

Başlıca ilgi noktaları olarak; Taraklı Evleri, Beşköprü (Justinyanus Köprüsü), 6 adet tarihi cami, 3 tarihi kale, 1 imarethane, 22 yayla, 4 orman içi dinlenme alanı, bir kısmı ilgi çekici şelalelere sahip 15 akarsu, başta Sapanca ve Poyrazlar Gölü olmak üzere 7 göl, Kuzuluk kaplıcaları ve muhtelif içmeler, 6 yaban hayatı koruma ve geliştirme alanı, Acarlar Longozu, Karasu ve Kocaali deniz kıyıları sayılabilir.

Sakarya çevresinde, Camii, türbe, mezar, anıt mezar gibi karşımıza çıkan mimari tarihi eserlere örnek olarak Orhan Gazi adına yaptırılan Orhan Camii, H.1328 M.1910 yılında inşa edilmiş olan Süleyman Paşa Camii (Geyve), 1517 yılında Yavuz Sultan Selim'in veziri Yunus Paşa tarafından Mimar Sinan'a inşa ettirilen Yunus Paşa Camii (Taraklı) verilebilir. Bunlara ek olarak Sapanca ilçe merkezinde bulunan 1555 yılında inşa edilen Rüstem Paşa Camii, Geyve İlçesinde bulunan ve 1451 yılında inşa edilmiş Elvan Bey İmareti ile Osmanlı Veziri Hasan Fehmi Paşa tarafından 1885 yılında yaptırılan Hasan Fehmi Paşa Camii (Sapanca) de önemli tarihi

eserler arasında yer alır. Helenistik döneme ait olan Merkez Küçük Esence köyü (Küçük Tersiyeye) tepelik yöresinde bulunan Tümülüs ve plan bakımından Küçük Esence mezarına çok benzeyen Akyazı Küçükçek köyü tümülüsü, Roma dönemine ait Pamukova ilçesi Kemaliye köyü anıt mezar kalıntıları ve kaya mezarlar turizme kaynak oluşturacak niteliktedir.

Sakarya bölgesinde anıtsal nitelikli köprüler ve kaleler bulunmaktadır. Köprülere örnek olarak Miladi 558 yılında yapımına başlanıp, M.S. 561 yılında bitirilen Justinianus Köprüsü (Beşköprü), 1485 yılında II. Bayazid tarafından Alifuat Paşa beldesi Sakarya nehri üzerinde yaptırılan Taşköprü, 1936 yılında eski bayındırlık bakanlarından Ali Çetinkaya tarafından yapılan kemerli Sakarya Köprüsü verilebilir. Kaleler arasında ise Adapazarı'na 18 km uzaklıktaki Harmantepe köyünde bulunan Harmantepe kalesi, Adliye köyünün 1.5 km kadar güneyinde, Anadolu demir yolunun 80 m doğusunda bulunan Adliye Kalesi, Çark suyunun Sakarya nehrine döküldüğü yerde bulunan Seyifler Kalesi, Karasu Akkum köyü Tuzla Mevkiinde bulunan Tuzla Kalesi, Pamukova'nın batısındaki Paşalar köyünün kuzeyinde bulunan Paşalar Kalesi vardır.

İlde, 377 taşınmaz kültür varlığı, 21 sit alanı bulunmaktadır. Sakarya Müzesi, Kuva-i Milliye Müzesi ve Deprem Müzesi Sakarya sınırlarındaki önemli müzelerdir.

Tablo 19. Sakarya Müzesindeki Eserler

Sakarya Müzesi'ndeki Eserler	Sayısı
Arkeolojik	130
Etnografik	184
Sikke	1.205
Mühür Ve Mühür Baskısı	11
El Yazması	4
Toplam	1.534

Kaynak: Sakarya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Sakarya ili, termal kaynaklar bakımından oldukça zengin bir potansiyele sahiptir. Bu konuda, özellikle Kuzuluk Kaplıcaları ilde sağlık ve termal turizmin gelişmesinin odak noktasını oluşturmaktadır.

İlde 2'si beş yıldızlı olmak üzere 13 turistik otel bulunmaktadır. Bu otellerin yatak kapasitesi 1.889'dur. Ayrıca 2008 yılı itibariyle 436 oda ve 875 yatak kapasiteli 7 turizm yatırım belgesi verilmiş durumdadır.

Tablo 20. Sakarya İlindeki Turizm İşletme Belgeli Tesisler

Tesisin Adı	Tesisin Sınıfı	Tesisin Kapasitesi	
		Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Richmond Otel	5 Yıldız	131	274
Güral Sapanca Otel	5 Yıldız	250	642
Baltürk Otel	3 Yıldız	49	106
Seçkin Otel	3 Yıldız	30	59
Sakarya Grand Otel	3 Yıldız	65	130
Sapanca Aqua	3 Yıldız	23	66
Toplam		548	1.277

Kaynak: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

İlin sahip olduğu kültürel ve turistik potansiyeli daha etkin olarak değerlendirmek üzere turizm hizmet alt yapısının ve nitelikli konaklama imkânlarının geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda Taraklı Evlerinin restorasyonuna, yöresel el sanatlarının ve ev yemeklerinin geliştirilmesine, kampçılık, treking, rafting, yamaç paraşütü, akarsu kanosu, binicilik, yelken katamaran, su kayağı, sivil havacılık, çeşitli oto yarışları, ralli krosar gibi alternatif turizm alanlarında faaliyetlerin yerleştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Tablo 21. 2008 Yılında Sakarya İline Giriş Yapan – Geceleyen Yerli ve Yabancı Turist Sayısı

	Giriş Yapan	Geceleyen
Yerli Turist	61.997	87.757
Yabancı Turist	6.943	22.842
Toplam	68.940	110.599

Kaynak: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne bağlı 10 kütüphanede 2008 yılı sonu itibariyle toplam 116.608 kitap bulunmaktadır. Bir yıl içindeki okuyucu sayısı ise 172.646'dır.

1.1.9 Gençlik ve Spor

Sakarya ilinde 153 spor kulübü, 8 gençlik kulübü, 5 okul kulübü ve 10 ihtisas spor kulübü olmak üzere toplam 176 spor kulübü vardır. Sakarya ili, kürek, kano ve su altı hokeyi branşlarında milli takımlar seviyesinde sporcular yetiştiren önemli bir merkez durumundadır. İlerdeki 146 spor

tesisinin türleri Tablo 22'de yer almaktadır. Tabloya göre, kentte spor tesisi olarak en fazla futbol sahası bulunmaktadır.

Tablo 22. Sakarya İli Spor Tesisleri Durumu

Spor Tesisleri	2008
Stadyum	1
Spor Salonu	13
Bireysel Çalışma Spor Salonu	5
Çim Zeminli Stat	14
Semt Futbol Sahası	106
Trap Skeet Atış Poligonu	1
Havali Silahlar Atış Poligonu	1
Kürek ve Kano Tesisleri	1
Kamp Eğitim Merkezi	2
Gençlik Merkezi	1
Gençlik ve Kültür Merkezi	1
Toplam	146

Kaynak: Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü

İl merkezinde 500 seyirci kapasiteli bir olimpik yüzme havuzu ile Yenikent'te 500 seyirci kapasiteli bir kapalı spor salonu yapımı programa alınmış ve yapımları sürdürülmektedir.

1.2. KURUMA İLİŞKİN BİLGİLER

1.2.1. Tarihi Gelişimi

1837 yılında ilçe statüsüne kavuşan Adapazarı, 1868 yılında belediye olmuştur. 26 Mart 1921'de Yunan işgaline uğrayan bölge, 21 Haziran 1921'de düşman işgalinden kurtarılmıştır. 1954 yılına kadar Kocaeli'ne bağlı bir ilçe durumunda olan Adapazarı, 22 Haziran 1954'de il olarak Sakarya adını almış ve Adapazarı, Sakarya ilinin Merkez ilçesi olmuştur.

Adapazarı Belediyesi, 06.03.2000 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 593 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Söğütlü ve Ferizli ilçelerini de kapsamına alarak Büyükşehir Belediyesi statüsüne kavuşmuştur. 8 Mart 2000 tarihinden önce Adapazarı Belediyesi'nin sınırları 2.200 hektar iken, bu tarihten sonra Büyükşehir Belediyesi bünyesine dâhil olan 12 belediye ile Adapazarı Büyükşehir Belediyesi'nin sınırları 33.500 hektara ve nüfusu 320.000'e ulaşmıştır. 5216 sayılı kanun gereği Adapazarı merkezi baz alınarak 20 km yarıçap içerisine giren tüm belediyeler; Sapanca, Kırkpınar, Kurtköy, Karapürçek ve Çaybaşı Yeniköy Belediyeleri Adapazarı Büyükşehir Belediyesi'ne bağlanmıştır. Ardından 11 Mayıs 2005 tarihinde

Resmi Gazete'de yayımlanan 2005/8783 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Hendek Belediyesi de Büyükşehir Belediyesi kapsamına girmiştir.

22 Mart 2008 tarihli 26824 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5747 sayılı Kanun ile Adapazarı Büyükşehir Belediyesi'nin adı "Sakarya Büyükşehir Belediyesi" olarak değiştirilmiş ve ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak, bu belediyeler Adapazarı, Erenler, Serdivan, Arifiye, Sapanca, Akyazı, Ferizli ve Hendek Belediye'lerine bağlanmıştır. Böylece, Büyükşehir Belediyesi'nin sınırları 10 ilçe belediyesi, 117 orman köyü ve 194 mahalleden oluşmuştur.

1.2.2. Belediyenin Yetki ve Sorumlulukları

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na göre Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

1. İlçe belediyelerinin görüşlerini alarak büyükşehir belediyesinin stratejik planını, yıllık hedeflerini, yatırım programlarını ve bunlara uygun olarak bütçesini hazırlamak,
2. Çevre düzeni plânına uygun olmak kaydıyla, büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar plânını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak,
3. Büyükşehir içindeki belediyelerin nazım plâna uygun olarak hazırlayacakları uygulama imar plânlarını, bu plânlarda yapılacak değişiklikleri, parselasyon plânlarını ve imar ıslah plânlarını aynen veya değiştirerek onaylamak ve uygulanmasını denetlemek,
4. Nazım imar plânının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmayan ilçe belediyelerinin uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmak veya yaptırmak,
5. Kanunlarla büyükşehir belediyesine verilmiş görev ve hizmetlerin gerektirdiği proje, yapım, bakım ve onarım işleriyle ilgili her ölçekteki imar plânlarını, parselasyon plânlarını ve her türlü imar uygulamasını yapmak ve ruhsatlandırmak, 20.7.1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanunu'nda belediyelere verilen yetkileri kullanmak.
6. Büyükşehir belediyesi tarafından yapılan veya işletilen alanlardaki işyerlerine büyükşehir belediyesinin sorumluluğunda bulunan alanlarda işletilecek yerlere ruhsat vermek ve denetlemek,
7. Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini planlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini,

zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.

8. Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımını sağlamak, kentsel tasarım projelerine uygun olarak bu yerlere cephesi bulunan yapılara ilişkin yükümlülükler koymak; ilân ve reklam asılacak yerleri ve bunların şekil ve ebadını belirlemek; meydan, bulvar, cadde, yol ve sokak ad ve numaraları ile bunlar üzerindeki binalara numara verilmesi işlerini gerçekleştirmek,
9. Coğrafî ve kent bilgi sistemlerini kurmak,
10. Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak; ağaçlandırma yapmak; gayrisihhî işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; inşaat malzemeleri, hurda depolama alanları ve satış yerlerini, hafriyat toprağı, moloz, kum ve çakıl depolama alanlarını, odun ve kömür satış ve depolama sahalarını belirlemek, bunların taşınmasında çevre kirliliğine meydan vermeyecek tedbirler almak; büyükşehir katı atık yönetim plânını yapmak, yaptırmak; katı atıkların kaynakta toplanması ve aktarma istasyonuna kadar taşınması hariç katı atıkların ve hafriyatın yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetleri yerine getirmek, bu amaçla tesisler kurmak, kurdukmak, işletmek veya işlettirmek; sanayi ve tıbbî atıklara ilişkin hizmetleri yürütmek, bunun için gerekli tesisleri kurmak, kurdukmak, işletmek veya işlettirmek; deniz araçlarının atıklarını toplamak, toplatmak, arıtmak ve bununla ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak,
11. Gıda ile ilgili olanlar dâhil birinci sınıf gayrisihhî müesseseleri ruhsatlandırmak ve denetlemek, yiyecek ve içecek maddelerinin tahlillerini yapmak üzere laboratuvarlar kurmak ve işletmek,
12. Büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu veya işlettiği alanlarda zabıta hizmetlerini yerine getirmek,
13. Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek,
14. Büyükşehirin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlence, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek; gerektiğinde amatör spor kulüplerine malzeme

vermek ve gerekli desteği sağlamak, amatör takımlar arasında spor müsabakaları düzenlemek, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara belediye meclis kararıyla ödül vermek.

15. Gerektiğinde sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak.
16. Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlamak, bu amaçla bakım ve onarımını yapmak, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa etmek.
17. Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dahil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek.
18. Su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek; derelerin ıslahını yapmak; kaynak suyu veya arıtma sonunda üretilen suları pazarlamak.
19. Mezarlık alanlarını tespit etmek, mezarlıklar tesis etmek, işletmek, işlettirmek, defin ile ilgili hizmetleri yürütmek.
20. Her çeşit toptancı hallerini ve mezbahaları yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek, imar plânında gösterilen yerlerde yapılacak olan özel hal ve mezbahaları ruhsatlandırmak ve denetlemek.
21. İl düzeyinde yapılan plânlara uygun olarak, doğal afetlerle ilgili plânlamaları ve diğer hazırlıkları büyükşehir ölçeğinde yapmak; gerektiğinde diğer afet bölgelerine araç, gereç ve malzeme desteği vermek; itfaiye ve acil yardım hizmetlerini yürütmek; patlayıcı ve yanıcı madde üretim ve depolama yerlerini tespit etmek, konut, işyeri, eğlence yeri, fabrika ve sanayi kuruluşları ile kamu kuruluşlarını yangına ve diğer afetlere karşı alınacak önlemler yönünden denetlemek, bu konuda mevzuatın gerektirdiği izin ve ruhsatları vermek.
22. Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksek okullar,

meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak.

23. Merkezî ısıtma sistemleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek.

24. Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları insandan tahliye etmek ve yıkmak.

5216 sayılı Kanun'un 10. maddesine göre, büyükşehir belediyesi, görevli olduğu konularda Belediye Kanunu ve diğer mevzuat hükümleri ile ilgisine göre belediyelere tanınan yetki, imtiyaz ve muafiyetlere sahiptir. Buna göre, 5393 sayılı Kanun'un 15. maddesine göre belediyenin yetki ve imtiyazları şunlardır:

1. Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak.
2. Kanunların belediyeye verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, belediye yasakları koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek.
3. Gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri ile ilgili olarak kanunlarda belirtilen izin veya ruhsatı vermek.
4. Özel kanunları gereğince belediyeye ait vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarının tarh, tahakkuk ve tahsilini yapmak; vergi, resim ve harç dışındaki özel hukuk hükümlerine göre tahsili gereken doğal gaz, su, atık su ve hizmet karşılığı alacakların tahsilini yapmak veya yaptırmak.
5. Müktesep haklar saklı kalmak üzere; içme, kullanma ve endüstri suyu sağlamak; atık su ve yağmur suyunun uzaklaştırılmasını sağlamak; bunlar için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek; kaynak sularını işletmek veya işlettirmek.
6. Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek.
7. Katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri yapmak ve yaptırmak.
8. Mahallî müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde taşınmaz almak, kamulaştırmak, satmak, kiralamak veya kiraya vermek, trampa etmek, tahsis etmek, bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesis etmek.
9. Borç almak, bağış kabul etmek.
10. Toptancı ve perakendeci hâlleri, otobüs terminali, fuar alanı, mezbaha, ilgili mevzuata göre yat limanı ve iskele kurmak, kurdurmak,

işletmek, işlettirmek veya bu yerlerin gerçek ve tüzel kişilerce açılmasına izin vermek.

11. Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu uyuşmazlıkların anlaşmayla tasfiyesine karar vermek.
12. Gayrisihhî müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek.
13. Beldede ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi ve kayıt altına alınması amacıyla izinsiz satış yapan seyyar satıcıları faaliyetten men etmek, izinsiz satış yapan seyyar satıcıların faaliyetten men edilmesi sonucu, cezası ödenmeyerek iki gün içinde geri alınmayan gıda maddelerini gıda bankalarına, cezası ödenmeyerek otuz gün içinde geri alınmayan gıda dışı malları yoksullara vermek.
14. Reklâm panoları ve tanıtıcı tabelalar konusunda standartlar getirmek.
15. Gayrisihhî işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; hafriyat toprağı ve moloz döküm alanlarını; sıvılaştırılmış petrol gazı (LPG) depolama sahalarını; inşaat malzemeleri, odun, kömür ve hurda depolama alanları ve satış yerlerini belirlemek; bu alan ve yerler ile taşımalarda çevre kirliliğı oluşmaması için gereken tedbirleri almak.
16. Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksit sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiğı bütün işleri yürütmek.

Yine 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na göre Sakarya Büyükşehir Belediyesi, ilçe ve ilk kademe belediyelerinin imar uygulamalarını denetlemeye yetkilidir. Denetim yetkisi, konu ile ilgili her türlü bilgi ve belgeyi istemeyi, incelemeyi ve gerektiğinde bunların örneklerini almayı içerir.

1.2.3. Yönetim Yapısı

1.2.3.1. Belediyenin Organları

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na uygun olarak Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nin organları Büyükşehir Belediye Meclisi, Büyükşehir Belediye Encümeni ve Büyükşehir Belediye Başkanı'ndan oluşmaktadır.

Büyükşehir Belediye Meclisi: Büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediyesinin karar organıdır. 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun'a göre büyükşehir belediye meclisi belediye hudutları içinde kalan ilçe seçim

çevreleri için tespit edilen belediye meclisleri üye sayısının her ilçe için beşte biri alınmak suretiyle bulunacak toplam sayı kadar üyeden oluşur. Büyükşehir belediye başkanı, büyükşehir belediye meclisinin başkanı olup, büyükşehir içindeki diğer belediyelerin başkanları, büyükşehir belediye meclisinin doğal üyesidir. Sakarya büyükşehir belediye meclisi üye sayısı, 2008 yılında 60 iken, 22.03.2008 tarihli 5747 sayılı kanun ile ilk kademe belediyelerinin tüzel kişiliğinin kaldırılarak ilgili belediyelere bağlanmasına paralel olarak 2009 yılı itibari ile 43'e düşmüştür.

Büyükşehir Belediye Encümeni: Büyükşehir belediye encümeni, belediye başkanının başkanlığında, belediye meclisinin kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği beş üye ile biri genel sekreter, biri malî hizmetler birim amiri olmak üzere belediye başkanının her yıl birim amirleri arasından seçeceği beş üyeden oluşur. Belediye başkanının katılmadığı toplantılarda, encümen toplantılarına genel sekreter başkanlık eder. Sakarya büyükşehir belediyesi encümeni toplam 10 üyeden oluşmaktadır.

Büyükşehir Belediye Başkanı: Büyükşehir Belediye Başkanı, büyükşehir belediye idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Büyükşehir belediye başkanı, ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre büyükşehir belediyesi sınırları içindeki seçmenler tarafından doğrudan seçilir.

1.2.3.2. Hizmet Birimleri

Sakarya Büyükşehir Belediyesi 12 Daire Başkanlığından oluşmaktadır.

İnsan Kaynakları ve Eğitim Daire Başkanlığı, Sakarya Büyükşehir Belediyesi İnsan Kaynakları strateji ve politikalarının oluşturulması, iş analizi, seçme-yerleştirme, kariyer geliştirme, performans değerlendirme gibi insan kaynakları fonksiyonlarının kurulması, geliştirilmesi, yürütülmesi ve Belediyenin insan gücü planlaması konusunda çalışmalar yapılması, önerilerde bulunulması gibi görevleri yerine getirmektedir.

Mali Hizmetler Dairesi Başkanlığı, İdarenin stratejik plan ve performans programının hazırlanmasının koordine edilmesi ve sonuçlarının konsolide edilmesi çalışmalarının yürütülmesi, izleyen iki yılın bütçe tahminlerini de içeren idare bütçesinin, stratejik plan ve yıllık performans programına uygun olarak hazırlanması ve idare faaliyetlerinin bunlara uygunluğunun izlenmesi ve değerlendirilmesi, mevzuat uyarınca belirlenecek bütçe ilke ve esasları çerçevesinde, ayrıntılı harcama programının hazırlanması ve hizmet gereksinimleri dikkate alınarak ödeneğin ilgili birimlere gönderilmesinin sağlanması, bütçe kayıtlarının tutulması, bütçe uygulama sonuçlarına ilişkin verilerin toplanması, değerlendirilmesi ve bütçe kesin hesabı ile mali istatistiklerin hazırlanması, ilgili mevzuatı çerçevesinde idare gelirlerinin tahakkuk ettirilmesi, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerinin yürütülmesi, genel bütçe kapsamı dışında kalan idarelerde

muhasabe hizmetlerinin yürütülmesi, harcama birimleri tarafından hazırlanan birim faaliyet raporlarını esas alarak idarenin faaliyet raporunun hazırlanması, idarenin mülkiyetinde veya kullanımında bulunan taşınır ve taşınmazlara ilişkin icmal cetvellerinin düzenlenmesi, idarenin yatırım programının hazırlanmasının koordine edilmesi, uygulama sonuçlarının izlenmesi ve yıllık yatırım değerlendirme raporunun hazırlanması, idarenin, diğer idareler nezdinde takibi gereken mali iş ve işlemlerinin yürütülmesi ve sonuçlandırılması, mali kanunlarla ilgili diğer mevzuatın uygulanması konusunda üst yöneticiye ve harcama yetkililerine gerekli bilgilerin sağlanması ve danışmanlık yapılması, ön mali kontrol faaliyetlerinin yürütülmesi, iç kontrol sisteminin kurulması, standartlarının uygulanması ve geliştirilmesi konularında çalışmalar yapılması, mali konularda üst yönetici tarafından verilen diğer görevlerin yapılması gibi görevleri yerine getirmektedir.

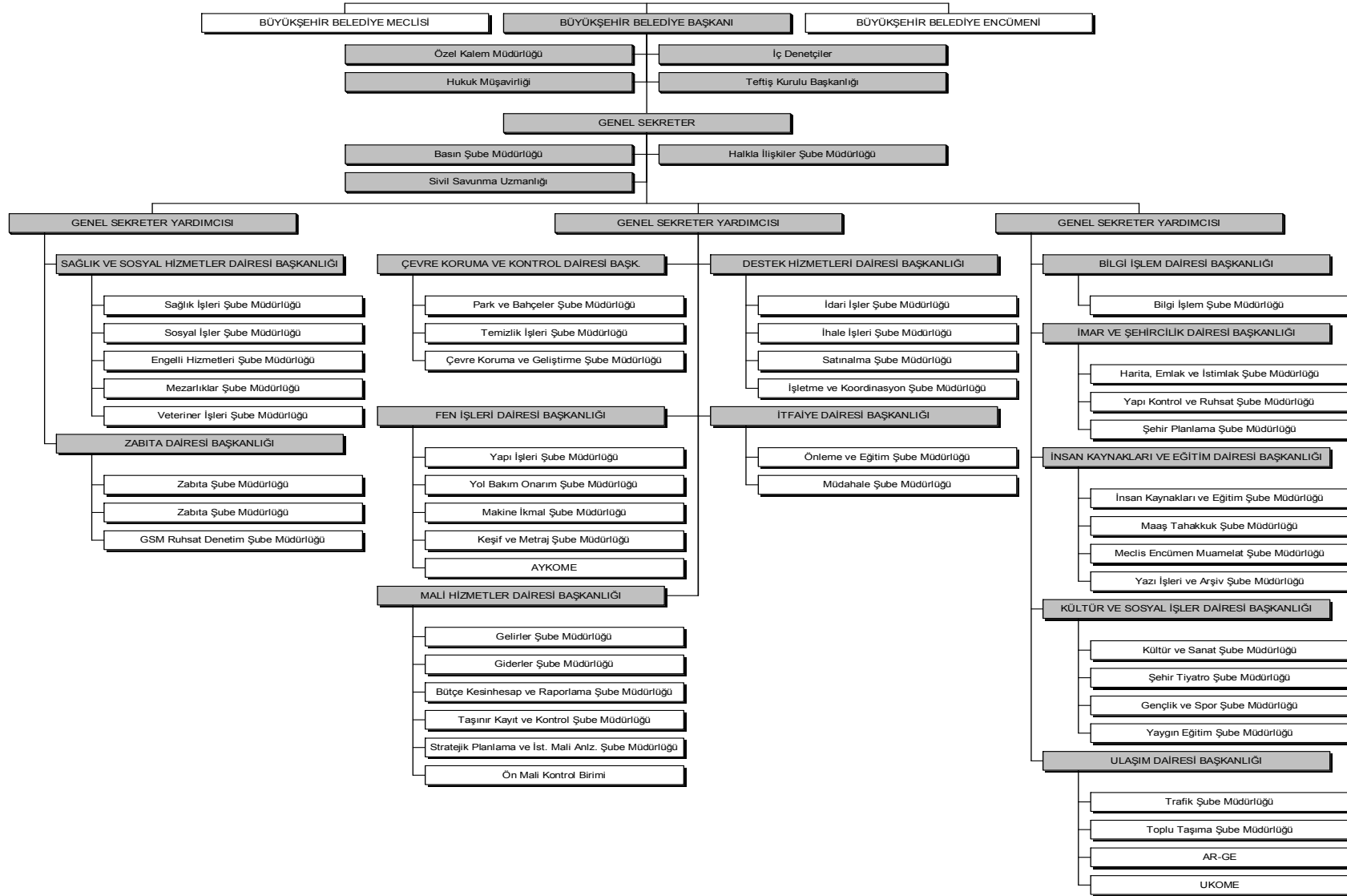
Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı, sosyal, kültürel ve sanatsal etkinlikler düzenlenmesi, gençlere yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetlerin yürütülmesi, geliştirilmesi ve bu amaçla sosyal tesisler kurulması ve işletilmesi, spor tesisleri yapılması ve işletilmesi gibi görevleri yerine getirmektedir.

Sağlık ve Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı, kişi ve ailelerin maddi, manevi ve sosyal yoksunluklarının giderilmesine ve ihtiyaçlarının karşılanmasına, sosyal sorunlarının önlenmesi ve çözümlenmesine yardımcı olunmasını ve hayat standartlarının iyileştirilmesi ve yükseltilmesini amaçlayan sistemli ve programlı hizmetlerin yürütülmesi, salgın, bulaşıcı hayvan hastalıkları ile ilgili olarak yasalar gereği yapılması gereken çalışmaların gerçekleştirilmesi, özürülerin toplum hayatı ile bütünleşmelerini sağlayıcı ve kolaylaştırıcı çalışmaların yürütülmesi, sportif, sosyal ve kültürel aktivitelerin yapılması, teşvik edilmesi ve yaygınlaştırılması, kurum çalışanı ve yakınlarına, yoksul ve dar gelirlili vatandaşlara, sosyal güvencesi olanlara poliklinik hizmetlerinin verilmesi gibi görevleri yerine getirmektedir.

Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, Büyükşehir Belediyesine bağlı tüm birimlerin mal ve hizmet alımları, Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nin tüm işletme ve iştiraklerinin stratejik bir perspektifle ve bir bütün olarak yönetilmeleri için gerekli yönetim mekanizmalarının oluşturulması, Belediyeye bağlı birimlerin ısınma, aydınlatma, su ve haberleşme sistemlerinin kullanılabilir durumda tutulması ve gerektiğinde tamiratının yapılması ya da yaptırılması, sürücülü-sürücüsüz kiralık araçların sevk ve idaresi, tüm belediyenin ve bağlı birimlerin güvenlik hizmetlerinin, temizlik hizmetlerinin yürütülmesi, ihtiyaçların tespit edilip teknik şartnamenin hazırlanması, yaklaşık maliyetin tespit edilmesi ve ihale onayı alınmasını müteakip, idari şartname hazırlanmadan önce ilgili birimlerden gelen dosyaların gerekli incelemelerinin yapılması gibi görevleri yerine getirmektedir.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
2010-2014 Stratejik Planı

Şekil 3. Organizasyon Şeması

Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı, Belediyenin ilgili birimleriyle işbirliği yaparak bilgi işlem sisteminin kurulması, işletilmesi, bakım ve onarımlarının yapılması veya yaptırılması, bunlara ait hizmetlerin ilgili birimlerle birlikte yürütülmesi gibi görevleri yerine getirmektedir.

Fen İşleri Dairesi Başkanlığı, Sakarya Büyükşehir Belediyesinin yapı ve inşaat programının hazırlanması, ihale sonrası sözleşme koşullarına göre imalat denetimlerinin yapılması, Büyükşehir Belediyesine bağlı bulunan ilçelerde ve köylerde yol açma çalışmalarının yapılması, gerekiyorsa bu yolların asfaltlanması ve trotuarlarının yapılması veya yaptırılması, Belediye'ye ait taşıt ve iş makinelerinin tamir, bakım ve onarımlarının gerçekleştirilmesi gibi görevleri yerine getirmektedir.

İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı, Belediye sınırlarında her ölçekte Nazım İmar Planlarının yapılması ve yaptırılması, Kentsel Dönüşüm Projelerinin hazırlanması ve uygulamaya geçirilmesi, İlçe ve İlk Kademe Belediyelerinin imar uygulamalarında, ilgili Kanun ve Yönetmeliklere uygun olarak birlik ve beraberliği sağlayıcı karar ve tedbirlerin alınması gibi görevleri yerine getirmektedir.

Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı, Büyükşehir Belediyesine bağlı ilçe belediyelerinin katı atıklarının depolama-bertaraf işlemlerinin gerçekleştirilmesi, Büyükşehir sorumluluğu altında bulunan park ve yeşil alanların bakım, onarım ve temizliğinin yapılması, çevrenin korunması ve iyileştirilmesi hususunda hazırlanan ve/veya hazırlatılan plan, proje ve etütlerin şartnamelerinin ve ihale dosyalarının hazırlanması, çevre kirliliğinin engellenmesi amacıyla denetimlerin yapılması, gelecek kuşakların çevre konusunda daha bilinçli ve duyarlı yetişmesi için Milli Eğitim Müdürlüğü ve okullarla işbirliği halinde eğitim çalışmalarının düzenlenmesi ve görsel eğitim materyallerinin hazırlanarak dağıtılmasının sağlanması gibi görevleri yerine getirmektedir.

Zabıta Dairesi Başkanlığı, gıda dâhil 1.sınıf Gayri Sıhhi Müesseseler ile 2.sınıf Akaryakıt ve LPG İstasyonlarının ruhsat işlemlerinin yapılması, uygun şartları taşıyanlara ruhsat verilmesi, denetlenmesi ve yaptırım uygulanması, Belediye sınırları içinde beldenin düzenini, belde halkının huzurunu ve sağlığını sağlayıp korumak amacıyla kanun, tüzük ve yönetmeliklerde, belediye zabıtasınca yerine getirileceği belirtilen görevlerin yapılması ve yetkilerin kullanılması gibi görevleri yerine getirmektedir.

Şekil 4. Sakarya Büyükşehir Belediyesi Hizmet Birimleri ve Görevleri

BAŞKANLIKLAR	MÜDÜRLÜKLER
Başkanlık Yönetim	Genel Sekreterlik
	Özel Kalem Müdürlüğü
	İç Denetçi
	Teftiş Kurulu Başkanlığı
	Hukuk Müşavirliği
	Halkla İlişkiler Şube Müdürlüğü
	Basın Şube Müdürlüğü
	Sivil Savunma Uzmanlığı
İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığı	İnsan Kaynakları ve Eğitim Şube Müdürlüğü
	Yazı İşleri ve Arşiv Şube Müdürlüğü
	Meclis Encümen ve Muamelat Şube Müdürlüğü
	Maaş Tahakkuk Şube Müdürlüğü
Mali Hizmetler Dairesi Başkanlığı	Ön Mali Kontrol Birimi
	Gelirler Şube Müdürlüğü
	Giderler Şube Müdürlüğü
	Stratejik Plan ve İstatistik Mali Analiz Şube Müdürlüğü
	Taşınır Kayıt ve Kontrol Şube Müdürlüğü
	Bütçe Kesin Hesap ve Raporlama Şube Müdürlüğü
Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı	Şehir Tiyatro Şube Müdürlüğü
	Kültür ve Sanat Şube Müdürlüğü
	Yaygın Eğitim Şube Müdürlüğü
	Gençlik ve Spor Şube Müdürlüğü
Sağlık ve Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı	Engelli Hizmetleri Şube Müdürlüğü
	Sağlık İşleri Şube Müdürlüğü
	Mezarlıklar Şube Müdürlüğü
	Sosyal İşler Şube Müdürlüğü
Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı	Veteriner İşleri Şube Müdürlüğü
	İdari İşler Şube Müdürlüğü
	Satın alma Şube Müdürlüğü
	İşletme ve Koordinasyon Şube Müdürlüğü
Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı	İhale İşleri Şube Müdürlüğü
	Bilgi İşlem Şube Müdürlüğü
	Yol Bakım Onarım Şube Müdürlüğü
	Yapı İşleri Şube Müdürlüğü
Fen İşleri Dairesi Başkanlığı	Makine İkmal Şube Müdürlüğü
	Keşif ve Metraj Şube Müdürlüğü
	AYKOME
	Harita, Emlak ve İstimlak Şube Müdürlüğü
	Şehir Planlama Şube Müdürlüğü
İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı	Yapı Kontrol ve Ruhsat Şube Müdürlüğü

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
2010–2014 Stratejik Planı

BAŞKANLIKLAR	MÜDÜRLÜKLER
Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı	Çevre Koruma ve Geliştirme Şube Müdürlüğü
	Park ve Bahçeler Şube Müdürlüğü
	Temizlik İşleri Şube Müdürlüğü
Zabıta Dairesi Başkanlığı	Zabıta Şube Müdürlüğü
	GSM Ruhsat Denetim Şube Müdürlüğü
Ulaşım Dairesi Başkanlığı	Toplu Taşıma Şube Müdürlüğü
	Trafik Şube Müdürlüğü
	UKOME
	ARGE
İtfaiye Dairesi Başkanlığı	Müdahale Şube Müdürlüğü
	Önleme ve Eğitim Şube Müdürlüğü

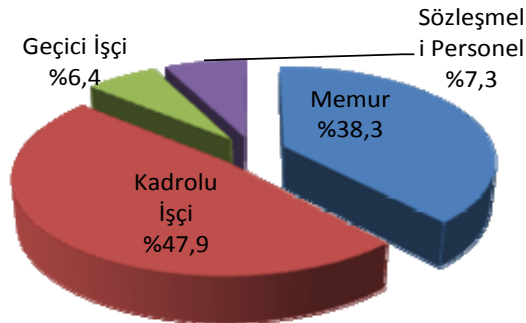
Ulaşım Dairesi Başkanlığı, özel halk otobüsü ve belediye otobüsü gibi şehir içi ulaşım araçlarının düzenli ve güvenli taşımacılık yapmalarının sağlanması ve denetlenmesi, trafik akımı programları ile toplu taşıma araçlarının kalkış, varış ve ara durakları için zaman tarifeli programların yapılması ve uygulamaya konulması gibi görevleri yerine getirmektedir.

İtfaiye Daire Başkanlığı, yangınlara müdahale edilmesi, söndürülmesi ve kurtarma yapılması, her türlü kaza, çökme, patlama, mahsur kalma ve benzeri durumlarda teknik kurtarma gerektiren olaylara müdahale edilmesi ve ilk yardım hizmetlerinin yürütülmesi, arazide, su üstü ve su altında her türlü arama ve kurtarma çalışmalarının yapılması, afet yönetiminin etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi amacıyla Büyükşehir Belediyesi ile bağlı kurum ve kuruluşları arasında koordinasyonun sağlanması gibi görevleri yerine getirmektedir.

1.2.4. İnsan Kaynakları

Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nde Haziran 2009 tarihi itibarıyla, 324'ü memur, 405'i kadrolu işçi, 54'ü geçici işçi ve 62'si sözleşmeli personel statüsünde olmak üzere toplam 845 personel görev yapmaktadır. Personelin oransal dağılımı Şekil 5'de görülmektedir.

Şekil 5. Personelin İstihdam Türlerine Göre Dağılımı

2005–2009 yılları arasında personel sayısındaki değişime bakıldığında, memur sayısında artış, işçi sayısında ise azalma eğilimi olduğu görülmektedir. Özellikle 2008 yılında memur sayısındaki hızlı artışın nedeni, bu yıl içinde itfaiye eri ve zabıta memuru alımı yapılmış olmasıdır. İşçilerin sayısındaki azalmanın nedeni ise dönem içerisinde emeklilik, istifa gibi nedenlerle kurumdan ayrılmalardır. Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun sözleşmeli personel konusunda tanıdığı esnekliğe paralel olarak 2006 yılından itibaren sözleşmeli personel sayısında artış yaşanmaktadır.

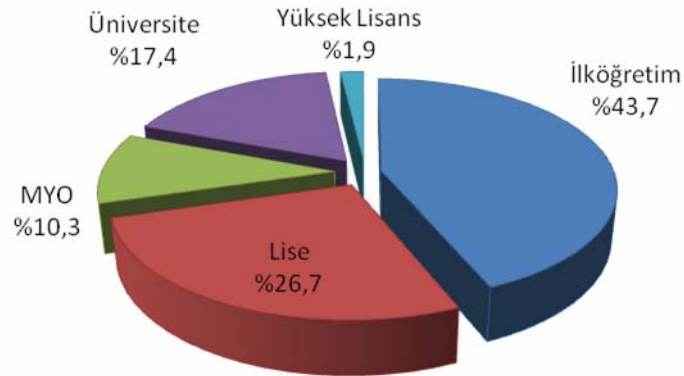
Tablo 23. Personel Sayısında Yıllara Göre Değişim

İstihdam Biçimi	2005	2006	2007	2008	2009
Memur	271	272	281	328	324
İşçi	568	550	533	477	459
Sözleşmeli	-	20	41	54	62
Toplam	839	842	855	859	845

Kaynak: İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığı (Haziran 2009 itibarıyla)

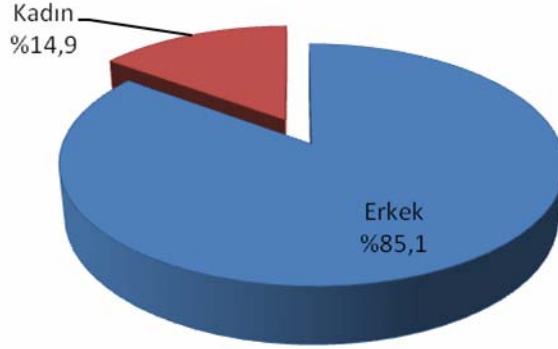
Personelin eğitim durumuna bakıldığında önemli bir kısmının (%43,7) ilköğretim mezunu olduğu görülmektedir. Lise mezunlarının oranı %26,7 ve yüksek öğrenim mezunlarının oranı ise %29,6'dır.

Şekil 6. Personelin Eğitim Durumu

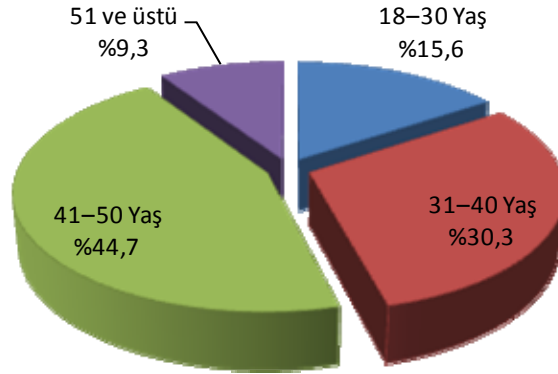
Personelin cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde, büyük bir çoğunluğun (%85,1) erkek olduğu görülmektedir. Kadın çalışanların oranı oldukça düşüktür (%14,9).

Şekil 7. Personelin Cinsiyete Göre Dağılımı

Sakarya Büyükşehir Belediyesi personelinin %15,6'sı genç yaş grubundadır (18-30). Personelin dörtte üçü (%75) orta yaş grubunda (31-50) yer almaktadır. Orta yaşın üstündeki (51 ve üzeri) personelin oranı ise %9,3'tür.

Şekil 8. Personelin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Personelin çalıştığı birime göre dağılımına bakıldığında (Tablo 24), en fazla personelin (%21,8) İtfaiye Daire Başkanlığı'nda görev yaptığı görülmektedir. Bunu, Fen İşleri (%12,3), Zabıta (%11,4) ve Sağlık ve Sosyal Hizmetler (%10,8) Daire Başkanlıkları takip etmektedir. En az personel ise Kültür ve Sosyal İşler (%3,4), Mali Hizmetler (%3,9) ve Çevre Koruma ve Kontrol (%4,1) Daire Başkanlıklarında bulunmaktadır.

Tablo 24. Daire Başkanlığı Bazında Personel Durumu

Birim	Sayı	Yüzde
Başkanlık Yönetimi	44	5,2
İnsan Kaynakları ve Eğitim Daire Başkanlığı	36	4,3
Mali Hizmetler Daire Başkanlığı	33	3,9
Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı	29	3,4
Sağlık ve Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı	91	10,8
Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı	67	7,9
Fen İşleri Daire Başkanlığı	104	12,3
İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı	47	5,6
Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanlığı	35	4,1
Zabıta Daire Başkanlığı	96	11,4
Ulaşım Daire Başkanlığı	79	9,3
İtfaiye Daire Başkanlığı	184	21,8
Toplam	845	100,0

Kaynak: İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığı

Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nde 2009–2014 yılı sonu itibariyle toplam 233 personel emeklilik hakkını elde edecektir. Bu durumda personel sayısındaki azalmanın insan kaynakları planlamasında dikkate alınması gerekir.

1.2.5. Mali Yapısı

Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nin mali yapısını ortaya koyabilmek amacıyla, kurumun gelirleri ve giderleri ile borç ve alacak durumu incelenmiştir. Kurumun mali yılı bütçesinin 2007 yılında 118.000 TL, 2008 yılında 147.500 TL ve 2009 yılında ise 155.000 TL olduğu görülmüştür. 2008 yılında kurumun bütçe tutturma oranı, gelirlerde %80, giderlerde ise %95 olarak gerçekleşmiştir. Ana bütçe kalemleri bazında 2007, 2008 ve 2009'un ilk 5 ayı için gelir ve giderler açısından bütçelenen ve gerçekleşen rakamlar aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

2007 ve 2008 yıllarının kesin hesapları incelendiğinde, gelir ve gider kalemleri bazında şu analizlerin yapılması mümkündür:

2007 – 2008 yılları arasında, genel gelirler içerisinde vergi gelirlerinin payı %2,9'dan %2,3'e, alınan bağış ve yardımların payı %11,2'den 5,3'e, sermaye gelirlerinin payı ise %6,2'den %3,5'e düşmüştür. Buna karşılık, genel gelirler içerisinde teşebbüs ve mülk gelirlerinin payı %6,9'dan %7,1'e, diğer gelirlerin payı %68,8'den %74,6'ya, alacaklardan tahsilâtlar ise %4'den %7,3'e yükselmiştir.

Tablo 25. 2007-2009 Dönemi Belediye Gelir Durumu

GELİRLER	2007			2008			2009 (5 aylık)		
	Bütçe	Kesin H.	%	Bütçe	Kesin H.	%	Bütçe	Kesin H.	%
Vergi Gelirleri	3.400	2.834	83	5.000	2.718	54	5.050	1.436	28
Sosyal Güvenlik Gelirleri	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Teşebbüs ve Mülk Gelir.	11.700	6.584	56	8.325	8.325	100	8.000	3.858	48
Alınan Bağış ve Yard.	0	10.745	0	17.500	6.276	36	0	0	0
Diğer Gelirler	83.950	66.095	79	99.750	87.985	88	101.003	25.146	25
Sermaye Gelirleri	12.000	5.967	50	9.975	4.103	41	35.497	488	1
Alacaklardan Tahsilatlar	7.000	3.870	55	7.000	8.646	124	5.500	0	0
Red ve İadeler	-50	-12	24	-50	-48	96	-50	0	0
Gelirler Toplamı	118.000	96.083	81	147.500	118.005	80	155.000	30.928	20
Personel Giderleri	22.523	20.518	91	23.387	22.011	94	24.015	10.191	42
Sosyal Güvenlik Giderleri	3.908	3.719	95	3.953	3.857	98	4.730	1.688	36
Mal ve Hizmet Alımı Gid.	29.754	31.724	107	35.913	45.304	126	42.027	18.920	45
Faiz Giderleri	15.000	5.827	39	15.000	6.883	46	13.000	8.944	69
Cari Transferler	4.586	3.761	82	6.367	4.584	72	7.438	2.985	40
Sermaye Giderleri	23.278	29.519	127	42.150	46.564	110	38.780	22.022	57
Sermaye Transferleri	4.380	3.862	88	4.380	8.807	201	5.410	100	2
Borç Verme	3.350	7.400	221	3.350	1.523	45	4.600		
Yedek Ödenek	11.221		0	13.000		0	15.000		
Giderler Toplamı	118.000	106.330	90	147.500	139.533	95	155.000	64.850	42

Kaynak: Mali Hizmetler Dairesi Başkanlığı

Personel sayısında önemli bir artış olmaması nedeniyle, personel ve sosyal güvenlik giderlerinin genel giderler içindeki payı 2007 yılında %22,8'den, 2008 yılında %18,5'e düşmüştür. Mal ve hizmet alım giderleri ile sermaye giderlerinin genel giderler içerisindeki payında ise artış söz konusudur. 2007 ve 2008 yıllarında, mal ve hizmet alım giderlerinin genel giderler içindeki payı %29,8'den %32,5'e, sermaye giderlerinin payı ise %27,8'den %33,4'e yükselmiştir.

2006-2009 dönemi itibariyle kurumun borçları yükselme trendi izlemektedir. 2006 yılı ile 2009 yılının 5 aylık dönemi karşılaştırıldığında, en

fazla artan borç türü kredi borçlarıdır (%2.136). Bunu firma ve müteahhitlere olan diğer borçlar (%216) ile diğer kamu kurumlarına olan borçlar (%155) izlemektedir. Oransal olarak en az artan borç kalemi ise hazine borçlarıdır (%17).

Tablo 26. 2006–2009 Dönemi Borç Durumu

Borçlar (TL)	2006	2007	2008	2009 (5 aylık)	2006-2009 Artış (%)
Hazine	256.155.332	282.314.752	299.128.588	300.404.485	17
Diğer Kamu Kurumlarına Borçlar	11.704.096	20.041.618	25.188.000	29.852.709	155
Kredi Borçları (İller Ban. ve diğer)	2.364.324	27.417.966	28.486.585	52.877.363	2.136
Diğer Borçlar (Firma, müteahhit vb.)	8.238.000	9.000.000	23.000.000	26.025.108	216
Toplam	278.461.752	338.774.336	375.803.173	409.159.665	47

Kaynak: Mali Hizmetler Dairesi Başkanlığı

1.2.6. Teknolojik Altyapı

Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nde toplam 344 kişisel bilgisayar (PC), 42 dizüstü bilgisayar, 18 sunucu, 65 thin client (ince işlemci), 168 yazıcı (110'u lazerjet, 13'ü nokta vuruşlu, 39'u kartuşlu ve 6'sı barkod), 3 plotter yazıcı, 9 projeksiyon cihazı ve 13 kesintisiz güç kaynağı (1 adet 30 kva, 2 adet 10 kva ve diğerleri 1 kva) bulunmaktadır. Ayrıca, 30 switch, 1 güvenlik duvarı (firewall), 15 ADSL modem, 8 GSHDSL ve 1 router, 6 erişim noktası cihazı (access point) ve 15 PDKS kart okuyucu internet erişimi ve veri transferini sağlamaktadır.

Kurumun merkez binasındaki internet ve data bağlantısı Türk Telekom üzerinden fiberoptik altyapı kullanılarak sağlanmaktadır. Bağlantı hızı toplam 15 Mbit olup, bunun 10 Mbit'i internet için, kalan 5 Mbit'i ise çevre birimlerle olan data haberleşmesini sağlamak amacıyla kullanılmaktadır. Merkez dışında kalan tüm birimlerin internet bağlantısı ADSL ile gerçekleştirilmektedir.

1.2.7. Fiziki Kapasite ve Donanım

Tablo 27'de Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nin 2009 yılındaki taşınmazları yer almaktadır. Listede park, bahçe, orman, arsa, yol gibi bazı taşınmazlara yer verilmemiştir.

Tablo 27. Sakarya Büyükşehir Belediyesi 2009 Taşınmazlar Listesi

Taşınmaz Türü	m ²
İşyeri	5.622.729,00
Şantiye - Atölye	10.611.289,00
Spor Alanı	11.059.160,00
Resmi Kurum Alanı	3.927,78
Sosyal Tesis Alanı	644,05
Dini Tesis Alanı	1.624,02
Okul Alanı	12.060,77
Ticaret Alanı	5.409,02
Yeni Terminal Alanı Hanlı	83.076,00
Güney Terminali	4.394,03
Güney Terminali	8.374,42
Sağlık Tesisi	9.350,11
Toplam	27.422.038,20

1.2.7.1. Hizmet Binaları

Sakarya Büyükşehir Belediyesi, 31 hizmet binasında hizmetlerini sürdürmektedir. Hizmet binalarının sayısı fazla olmakla birlikte, oldukça dağınık bir yapı arz etmektedir. Önemli bir kısmı ise fiziksel kapasite olarak yeterli değildir.

1.2.7.2. Araç ve Makine Parkı

Kurumun araç parkında bulunan 192 aracın cinslerine göre dağılımı şöyledir: 72 otobüs, 6 minibüs, 14 binek oto, 3 ambulans, 2 motosiklet, 29 kamyon, 18 kamyonet, 6 traktör, 33 arozöz, 5 kurtarıcı kamyon ve 4 merdivenli araç. Görüldüğü gibi araçların büyük çoğunluğunu toplu taşıma hizmetinde kullanılan otobüsler ile itfaiye araçları oluşturmaktadır.

Makine parkında ise, 6 silindir, 3 greyder, 2 lastikli yükleyici, 1 paletli yükleyici, 1 vinç, 1 forklift, 1 asfalt kazıcı, 3 ekskavatör, 2 dorse, 1 kompresör, 1 dozer, 2 finişer olmak üzere toplam 24 iş makinesi yer almaktadır.

Araç ve iş makinelerinin yaş durumuna bakıldığında, yaklaşık yarısının (%48,1) 0–10 yaş grubunda olduğu görülmektedir. 11–20 yaş grubundaki araç ve iş makinelerinin oranı %31,5'dir. 21 yaş ve üzerindeki toplam içindeki oranı ise %20,4'dür.

Araç ve makine parkında bulunan toplam 216 araçtan 11'i arızalı, iken 19'u encümen kararı ile farklı kurumlara görevlendirilmiştir. Bu durumda faal olarak kullanılan araç sayısı 186'dır.

1.2.7.3. İletişim Teknolojisi

Kurumda iletişimi sağlamak üzere 478 telefon, 87 telsiz telefon, 5 cep telefonu, 22 santral, 65 el telsizi ve 43 faks, belediye etkinliklerini takip etmek amacıyla 10 kamera ve 32 fotoğraf makinesi kullanılmaktadır.

1.3. PAYDAŞ ANALİZİ

Paydaş analizi, stratejik planlama çalışmalarının katılımcı yöntemle yapılmasının temel unsurudur. Bu süreç, paydaşların görüş, düşünce, teklif ve önerilerinin, bilimsel ilke ve yöntemlere uygun olarak doğrudan ve dolaylı olarak tespit edilmesi, analiz edilmesi ve yorumlanmasına yönelik bir uygulamalı saha çalışmasını kapsamaktadır.

Paydaş analizi çerçevesinde, Sakarya Büyükşehir Belediyesi faaliyetlerinden doğrudan veya dolaylı etkilenen veya Belediye'yi etkileyen, Belediye'ye girdi sağlayan; Belediye'nin hizmet sunduğu, işbirliği yaptığı kişi, grup veya kurumlar “paydaş” olarak nitelendirilmektedir. Paydaşlar, “iç paydaş” ve “dış paydaş” olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Paydaşlara ilişkin liste Tablo 28’de gösterilmektedir.

Tablo 28. Paydaş Listesi

Paydaş Türü	Paydaş Grubu
İç Paydaş	Büyükşehir Belediye Meclisi Üyeleri Çalışanlar İlçe Belediyeleri Çalışanların Üye Olduğu Sendikalar Kent Konseyi
Dış Paydaş	Sakarya Halkı Sakarya Valiliği Sakarya İl Özel İdaresi Sakarya Üniversitesi İl Müdürlükleri Bölge Müdürlükleri Meslek Kuruluşları/Odaları Siyasi Parti İl Teşkilatları Kamu Hizmeti Sunan Şirketler Sivil Toplum Kuruluşları Muhtarlar Derneği Sosyal Amaçlı Dernekler Mesleki Dernekler Hemşeri Dernekleri Basın Yayın Kuruluşları Sendika Temsilcilikleri

1.3.1. İç Paydaş Analizi

2010–2014 Stratejik Plan Çalışması kapsamında, Sakarya Büyükşehir Belediyesi çalışanlarının örgütsel yapı, örgüt kültürü, performans değerlendirmesi, idari ve fiziki altyapı ve iş tatmini konularındaki

değerlendirmelerini ve beklentilerini belirlemek amacıyla 49 soruluk bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Anket sorularından 46'sı beşli likert ölçeğiyle düzenlenmiştir. 3'ü ise açık uçlu sorudur. Anket, hizmet alımı yoluyla çalıştırılanlar dâhil bütün personele uygulanmıştır. Ankete katılım oranı %54 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 29. İç Paydaş Anketine Katılım Oranları

UNVAN	Adet	Yüzde (%)
İç Denetçi/Teftiş Kurulu Başkanı / Hukuk Müşaviri / Daire Başkanı	7	1
Şube Müdürü	13	2
Şef	14	2
Memur	153	20
İşçi	321	42
Sözleşmeli Personel	61	8
Hizmet alımı yoluyla istihdam edilen personel	142	19
Boş	49	6
TOPLAM	760	100

Anketten elde edilen bulguları şu şekilde özetlemek mümkündür:

1. Çalışanların %60,13'ü Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nin pratik çözümler üreten, %42,63'ü bürokratik olmayan, %58,16'sı güven verici ve %61,58'i şeffaf bir kurum olduğunu düşünmektedir. Şeffaflığın bir unsuru olan bilgi ve belgelerin paylaşımı açısından bakıldığında, Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nde istenilen bilgi ve belgelerin, diğer birim/çalışanlar tarafından hızlı (%58,82) ve doğru (%62, 24) bir şekilde sağlandığına inananların oranı yüksektir.
2. Çalışanların %49,74'ü birimler arasındaki görev ve sorumluluk dağılımının doğru şekilde yapıldığı, %60,66'sı birimlerin görevleriyle orantılı yetkilendirildiği ve %66,05'i görev tanımlarının yapıldığı inancındadır. Ayrıca çalışanlara görevleriyle ilgili yetki ve inisiyatif tanındığını düşünenlerin oranı %56,71'dir.
3. Çalışanların %42,11'i birimler arasında personel dağılımının dengeli olduğuna, %59,08'i işlerin zamanında yapıldığına, %54,08'i işlerin planlı yürüdüğüne inanmaktadır. Bunun yanında, birimler arasında işbirliği ve koordinasyonun tam olduğunu düşünenlerin oranı %47,76'dır.
4. Kurum içi iletişim değerlendirildiğinde, genel olarak iletişim ve raporlamanın iyi düzeyde olduğu belirtilmektedir. Çalışanların %53,95'si kurum içi iletişim düzeyinin yüksek olduğunu, %55,79'u ise

yöneticilerle çalışanlar arasında işbirliği ve uyum olduğunu düşünmektedir. Kurum içi raporlama açısından bakıldığında ise, yapılan iş ve işlemlerin günlük (%70,26) ve dönemsel (80,79) olarak raporlandığı ifade edilmektedir.

5. Büyükşehir Belediyesinde çalışanların yönetime katılması konusunda gelişmekte olan bir kurum kültürü olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca takım çalışmasına da önem verildiği ifade edilmektedir. Çalışan memnuniyetinin önemsendiğini düşünenlerin oranı %43,29, takım çalışmasına önem verildiğini düşünenlerin oranı %58,95, karar alma sürecinin ilgili çalışanları kapsadığı ve katılımcı bir şekilde gerçekleştiğini düşünenlerin oranı %48,16, çalışanların duygu ve düşüncelerine önem verildiğini düşünenlerin oranı %36,97 ve çalışanların yenilikçi ve yaratıcı fikirlerinin önemsendiğini düşünenlerin oranı ise %43,82'dir.
6. Belediyenin kurumsallaştığını düşünenlerin oranı %58,55'dir. Çalışanların %48,42'si hizmet içi eğitim programlarının kurumsal ve bireysel ihtiyaçları karşılayacak nitelikte olduğu görüşündedir.
7. Çalışanlar genel olarak, yöneticilerin konumlarının gerektirdiği bilgi (%48,55) ve tecrübeye (%47,63) sahip olduğuna inanmaktadırlar. Çalışanların yöneticilere ve yöneticilerin çalışanlara güveni %52,37'dir.
8. Çalışanlar arasında, atama ve terfilerde liyakatin dikkate alındığını düşünenlerin oranı %40,66'dır. Çalışanların %67,37'si kendilerine verilen görevleri etkili ve verimli bir biçimde yerine getirdiği, %55'i çalışanların görevlerini yürütmek için gerekli teknik bilgi ve uzmanlığa sahip olduğu görüşündedir. Çalışanların yeterliliklerini ve performansını dikkate alan adil bir ücret sisteminin olduğunu düşünenlerin oranı düşüktür (%32,5).
9. Fiziksel mekân (%52,76) ve teknolojik altyapının (%56,45) çalışanlar tarafından genel olarak yeterli görüldüğü anlaşılmaktadır.
10. Çalışanların %49,08'i stratejik plan çalışmalarının kurum performansını artırdığını, %48,42'si stratejik plan çerçevesinde hazırlanan birim hedeflerinin gerçekçi olduğunu ve %46,58'i, bu hedeflerin gerçekleştirilme oranlarının etkin şekilde takip edildiğini düşünmektedir. Çalışanlar arasında düzenlenen memnuniyet anketlerinin kuruma fayda sağladığını düşünenlerin oranı azdır (%38,16).
11. Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nde çalışmaktan ve şu an yaptıkları işten memnun olanların oranı oldukça yüksektir (%87,37). Çalışmakta olduğu daire başkanlığı (%84,47) ve şube müdürlüğünden (%83,95) memnun olanların oranı da yüksektir.

Sonuç olarak, çalışanlar; görev tanımlarının olduğunu, belediyenin şeffaf, bilgi ve belge paylaşımına açık olduğunu, günlük ve dönemsel raporlamanın ve takım çalışmasının bulunduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca çalışanların büyük ölçüde belediyeden, çalıştıkları birimden ve yaptıkları işten memnun oldukları görülmektedir. Buna karşın, görev ve personel dağılımında, çalışanların yönetime katılımında, atama ve terfilerde liyakatte, yeterlilik ve performansı dikkate alan adil bir ücret sisteminin geliştirilmesi konularında bazı sorunların bulunduğu belirtilmiştir.

1.3.2. Dış Paydaş Analizi

Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nin stratejik planlama çalışmalarının katılımcı bir anlayışla yürütülmesi çerçevesinde kurum çalışanlarının dışında kalan dış paydaşlarla bilgi alışverişinin sağlanması amacıyla iki aşamalı bir çalışma yürütülmüştür.

Birinci aşama, Sakarya halkı dışındaki, dış paydaş niteliği taşıyan kurum ve kuruluşların tespiti ve bunlarla yapılan ankettir. Bu çerçevede 122 adet ve yukarıdaki tabloda belirtilen özelliklerde dış paydaş belirlenmiştir. Söz konusu paydaşlarımızın Sakarya Büyükşehir Belediyesi hakkındaki görüşlerinin tespiti amacıyla mülakat ve anket uygulamaları yapılmıştır. İldeki siyasi parti teşkilatları, meslek odaları ve bazı basın yayın kuruluşları ile hem mülakat hem de anket gerçekleştirilmiştir. Diğer paydaşlarımıza ise anket formu gönderilerek cevaplamaları beklenmiştir.

Bunlara ilave olarak, Sakarya Üniversitesi'nin bilgi birikiminden daha çok yararlanmak amacıyla tüm akademik birim yöneticilerine de e-posta aracılığıyla anket formları gönderilmiştir.

Bütün dış paydaşlarımızdan 69 anket cevaplanarak geriye dönmüş ve değerlendirmeye alınmıştır. Ayrıca, dış paydaşlarımız Belediye Meclis Salonunda yapılan yarım günlük bir çalışmaya davet edilmiş ve söz konusu çalıştay 05 Ağustos 2009 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılım yüksek olmuştur. Katılımcılar, stratejik amaç ve hedeflerle ilgili görüşlerini belirtmişlerdir.

Dış paydaş anketi toplam 9 sorudan oluşmaktadır. Bu soruların 4'ü katılımcıların soru ile ilgili görüşlerini serbestçe belirtebileceği açık uçlu ve 5'i çoktan seçmeli tiptedir. Ayrıca, anket kapsamında Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nin vizyonu, misyonu ve stratejik önceliklerinin nasıl olması gerektiği konusunda dış paydaşların görüşlerine başvurulmuştur.

Anketimize katılan paydaşlarımızın büyük bir kısmı (%62,9) Belediyemizin yetki ve görevleriyle ilgili yeterince bilgi sahibi olduğunu, %22,1 oranındakiler de kısmen bilgi sahibi olduklarını beyan etmişlerdir.

Ankette, Sakarya Büyükşehir Belediyesi tarafından yürütülen somut hizmet alanları hakkında dış paydaşların görüşleri ölçülmektedir. Belediye tarafından yürütülen hizmetlere ilişkin memnuniyet düzeyi şöyledir;

Tablo 30. Kurumsal Dış Paydaşların Memnuniyet Düzeyi

	Tamamen	Büyük Ölçüde	Kararsız	Kısmen	Hiç
İmar hizmetleri	1,7	30,6	17,0	40,8	6,8
Yol ve alt yapı hizmetleri	1,7	34,0	13,6	37,4	10,2
Kent içi trafik düzeni ve ulaşım hizmetleri	-	18,7	13,6	37,4	25,5
İtfaiye hizmetleri	17,0	62,9	8,5	6,8	1,7
Zabıta hizmetleri	5,1	35,7	18,7	34,0	5,1
Çevrenin korunması ve kontrolü	3,4	40,8	13,6	30,6	8,5
Yeşil alanlar	10,2	49,3	8,5	27,2	3,4
Basın ve halkla ilişkiler	5,1	49,3	15,3	18,7	8,5
Sosyal hizmetler ve yardımlar	11,9	42,5	22,1	20,4	1,7
Sağlık hizmetleri	8,5	47,6	13,6	25,5	-
Mezarlık hizmetleri	22,1	42,5	13,6	15,3	1,7
Kültürel hizmetler	5,1	40,8	15,3	30,6	5,1

Tablodan da görüldüğü gibi imar hizmetlerinden (%40.8), yol ve altyapı hizmetlerinden (%37.4), kent içi ulaşım ve trafik hizmetlerinden (%37,4) kısmen memnuniyet bulunmaktadır. Tamamen ve büyük ölçüde memnuniyet duyulan hizmetlerin başında ise itfaiye (%79,9) gelmektedir. İtfaiye hizmetlerini %64,6 ile mezarlık hizmetleri, %59,5 ile yeşil alan hizmetleri, %56,1 ile sağlık hizmetleri, %55,4 ile sosyal hizmetler ve yardımlar takip etmektedir. Kararsız paydaşlarımızın en yüksek olduğu hizmet grubu, sosyal hizmet ve yardımlar (%22,1)'dir. İkinci ve üçüncü sıradaki kararsız grubu ise, %18,7 ile zabıta hizmetleri, %17,0 ile imar hizmetlerine ilişkindir.

Tablodaki veriler, genel olarak başarının varlığını ortaya koymakla birlikte, İmar hizmetleri, yol ve alt yapı hizmetleri, kent içi trafik ve ulaşım hizmetleri, zabıta hizmetleri, çevrenin korunması ve kontrolü ile kültürel hizmetlere ilişkin faaliyetlerin geliştirilerek daha olumlu düzeye çıkartılması gerekliliğini de göstermektedir.

Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nin gelecekte hangi alanlara daha öncelik vermesi gerektiğine ilişkin soruya verilen cevaplardan öne çıkan ilk 5 hizmet alanı şunlardır;

- İmar Hizmetleri
- Kent İçi Trafik ve Ulaşım Hizmetleri
- Yol ve Alt Yapı Hizmetleri
- Çevre ve Yeşil Alanlar
- Sosyal ve Kültürel Hizmetler

Dış paydaşların hizmet alanlarında Sakarya Büyükşehir Belediyesi'ne yönelik önerilerine gelince, şu bilgiler ortaya çıkmaktadır;

İmar Hizmetleri

- Planlama faaliyetlerinde deprem riski göz önüne alınmalı,
- İmar planları bir an önce tamamlanmalı ve tadilatlar "sıfır" düzeyine çekilmeli,
- Kentin genelinde ve yapılarda estetik özellikler aranmalı,
- Geleceğin kentini oluşturma amacıyla Ar-Ge çalışmalarına önem verilmeli,
- İmar çalışmalarına siyasi müdahaleler olmamalı ve adil bir yönetim olmalı,
- Kent merkezindeki iş grupları (mahrukatçılar, oto galerileri gibi) şehir dışına alınmalı,
- Hasarlı binalarla ilgili işlemler bir an önce yapılmalı,

Yol ve Alt Yapı Hizmetleri

- Yağmur suyu drenaj sistemi bir an önce tamamlanmalı,
- Alt yapı yatırımları uzun vadeli düşünülmeli ve uygun sistemler kullanılmalı
- Yolların planlanmasında eğim ve virajların azaltılması,
- Mevcut yolların genişletilmesi veya alternatif yol oluşturulması,
- Bozulan yolların kısa sürede onarılması

Ulaşım ve Kent İçi Trafik

- Ulaşım master planının yapılması ve kent içi trafiğinin düzenlenmesi,
- Toplu taşıma hizmetlerinde modern araçların kullanılması ve raylı sisteme geçilmesi,
- Oto parkların artırılması,
- Trafik ışıklarının uyumlu çalışması ve yeşil dalga uygulaması,
- Bisiklet kullanımını özendirici çalışmalar yapılması,
- Ulaşım da elektronik sisteme geçilmesi,
- Acil durumlar için geçerli ulaşım planının olması,
- Cadde üstündeki otoparkların kaldırılması,

İtfaiye

- Gönüllü itfaiyecilik sisteminin geliştirilmesi,
- Yeni bir itfaiye merkezinin tesis edilmesi,
- Afetlere, yangınlara karşı toplumsal bilinçlenmeyi sağlayıcı eğitimlere önem verilmesi,
- Mahalle bazlı afet yönetim sisteminin kurulması

Zabıta

- Esnafın ve araçların kaldırım işgaline son verilmesi,
- Seyyarla mücadelede etkinlik sağlanması,
- Pazaryerleri ve açıkta satılan gıdaların denetlenmesi,
- Zabitanın siyasi müdahale olmadan görevini yapabilmesi,
- Her türlü kirleticilerle mücadele edilmesi,
- Zabıta hizmetlerinde cezalandırıcı değil yol gösterici olunması,

Çevrenin Korunması ve Kontrolü

- Çevre bilincinin oluşmasına ilişkin eğitimlerin sürdürülmesi,
- Çevre korumaya yönelik gönüllü ekipler oluşturulması,
- Görsel kirliliğin giderilmesi,
- Mahalle içindeki boş arazilerin görsel kirliliğe neden olmasının engellenmesi,
- Düzensiz hafriyat dökümünün engellenmesi,
- Doğal güzelliklerin ve göllerin korunması,

Yeşil Alanlar

- Sakarya'ya ve kültürümüze özgü temalı parkların yapılması,
- Bol miktarda ağaç dikilmesi,
- Kişi başına düşen yeşil alan miktarının artırılması,
- Merkeze yakın orman ve koruların halka açılması,
- Yeşil alanların ticaret merkezi yerine dinlenme alanları olması,

Sosyal Hizmetler

- Sosyal hizmetlerde STK'larla işbirliği yapılması,
- Meslek edindirme kurslarının sayısı ve kapasitesinin artırılması,
- Kadın sığınma evi kurulması,

Sağlık Hizmetleri

- Yaşlı ve özürülere refakatçi desteği sağlanması,
- Sivil halka ilk yardım eğitimi verilmesi,
- Zehra Akkoç Hastanesinin aktif hale getirilmesi,
- Sokak hayvanlarına çözüm üretilmesi,

Kültürel Hizmetler

- Kültür gezileri, kültürel etkinlikler düzenlenmesi,

- STK'larla işbirliği yaparak kültürel değerlerin ve geleneksel sanatların ortaya çıkarılması ve yaşatılması,
- Kültür faaliyetleri için mekânlar oluşturulması,
- Üniversite gençliğine dönük faaliyetler yapılması,
- Ulusal veya uluslararası kongrelere ev sahipliği yapacak girişimlerde bulunulması.

Dış paydaşların Sakarya Büyükşehir Belediyesi'yle işbirliğine açık olduğu alanların belirlenmesini amaçlayan soruya verilen cevaplardan hareketle, "sağlık, sosyal ve kültürel faaliyetler", "tarım arazilerinin korunması", "çevre, atık yönetimi, yeşil alanlar, sokak hayvanları", "ekonomik gelişme ile ilgili faaliyetler" işbirliği yapılabilecek alanlar olarak belirlenmiştir.

Yapılan anketle dış paydaşların misyon ve vizyona ilişkin düşünceleri de alınmıştır. Burada anketlerde en çok vurgu yapılan kavramlara yer verilmiştir.

Misyon	Vizyon
<ul style="list-style-type: none">• Yaşam kalitesinin yükseltilmesi• İnsanın huzur ve mutluluğunu esas alma• Ortak akıla dayalı hareket etme• Ekonomik ve kültürel kalkınma	<ul style="list-style-type: none">• Depreme karşı güvenli kent• Kendini geliştiren ve paylaşımcı yönetim• Rekabet gücünü artıran yerel kalkınma• Gelecek kuşaklara sürdürülebilir yaşam kalitesine sahip dünya kenti bırakma

Dış paydaş analizinin ikinci aşaması ise Sakarya halkıyla yapılan anket çalışmasından oluşmaktadır. 2009 yılı Temmuz ayında tesadüfi örneklem yoluyla belirlenen 2208 kişiden oluşan denek grubuna anket uygulanmıştır. Anket içindeki 20 soru stratejik planlama çalışmasıyla ilgilidir. Ankete katılanların %42,8'i kadın, %57,2'si erkektir.

Tablo 31. Ankete Katılanların Yaş ve Eğitim Durumu

Yaş Grubu	Oran (%)	Eğitim Durumu	Oran (%)
17–24	17,4	Eğitimsiz	1,6
25–34	28,9	İlkokul	36,2
35–44	23,1	Ortaokul	14,2
45–54	19,2	Lise	29,3
55+	11,4	Üniversite	18,7

Görüldüğü gibi ankete katılanların önemli bir kısmı 25-34 yaş grubunda iken %36,2'lik kısmı da ilkokul mezunudur. Yükseköğrenim mezunlarının

oranı ise %18.7'dir. Ankete katılanların %29.2'si ev kadını, %27'si işçi, %19'u ise esnaftır. Diğerleri çeşitli meslek gruplarından oluşmaktadır.

Sakarya halkına sorulan sorularda, Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nin hizmetlerini başarılı bulma/bulmamaya ilişkin görüşlerini almak istenmiştir.

Tablo 32. Sakarya Büyükşehir Belediyesi Hizmetlerine İlişkin Görüşler

	Çok Başarılı	Başarılı	Ne başarılı ne başarısız	Başarılı değil	Hiç başarılı değil	Cevap yok
İtfaiye hizmetleri	13,9	60,4	4,8	8,8	0,6	11,5
Sağlık hizmetleri	12,6	48,9	12,0	16,7	3,7	6,1
Mezarlık hizmetleri	11,9	42,3	7,1	14,2	1,6	22,9
İmar hizmetleri	11,0	34,1	7,7	26,3	5,5	15,4
Zabıta hizmetleri	10,7	38,2	8,1	24,4	3,6	15,0
Yeşil alanların korunması ve artırılması	10,6	43,3	15,4	20,2	9,1	1,4
Kültürel hizmetler	9,8	36,7	11,6	26,7	3,3	11,9
Ulaşım hizmetleri	8,7	45,6	9,1	28,6	3,3	4,7
Basın ve halkla ilişkiler	8,3	30,6	11,2	19,4	9,3	21,2
Çevrenin korunması ve kontrolü	7,7	25,9	16,4	30,3	16,0	3,7
Kent içi trafik düzenlemeleri	7,3	27,2	12,1	31,7	17,4	4,3
Sosyal hizmet ve yardımlar	7,3	33,7	13,0	26,0	4,9	15,1
Yol yapımı ile ilgili hizmetler	6,3	27,8	13,5	33,3	16,7	2,4
Altyapı ve kanalizasyon hizmetleri	5,9	23,1	10,8	38,7	18,2	3,3

İtfaiye hizmetleri en başarılı hizmet alanı olurken, bunu sağlık, mezarlık, imar, ulaşım ve zabıta hizmetleri takip etmektedir. Başarısız görülen hizmetlerde ise alt yapı hizmetleri ilk sırayı alırken, yol yapımı, kent içi trafik, çevre ve ulaşım hizmetleri başarısız bulunan diğer hizmetlerdir.

Belediye hizmetlerinden beklentileri ölçmeye yönelik sorulara verilen cevaplarda ise;

İmar Hizmetleri

- İki kattan fazla bina yapılmasına izin verilmemeli,
- Planlı yapılaşma sağlanmalı,
- Denetimler arttırılmalı,

Yol Yapım Çalışmaları

- Bozuk yollar düzeltilmeli ve uzun dönemli dayanıklı yollar yapılmalı,

- Asfaltlama yapılmalı,
- Yollar genişletilmeli ve alternatif yollar yapılmalı,

Kent İçi Trafik Hizmetleri

- Trafik ışıkları ve işaretlemeler yeniden düzenlenmeli,
- Kavşaklar tekrar düzenlenmeli,
- Otopark yapılmalı,

Ulaşım Hizmetleri

- Belediye otobüslerinin sayısı artırılmalı ve araçlar yenilenmeli,
- Raylı sistem yapılmalı,
- Dolmuşlar kaldırılmalı,

Yeşil Alanlar

- Yeşil alanlar artırılmalı ve daha çok ağaç dikilmeli,
- Piknik alanları ve parklar yapılmalı,
- Sakarya'nın doğal güzellikleri korunmalı,

Sağlık Hizmetleri

- Belediye sağlık birimlerinin ve personelinin sayısı artırılmalı,
- Belediye hastanesi yapılmalı.

Sakarya halkına yapılan anket sonucu elde edilen beklenti verileri ile kurumsal dış paydaşlardan elde edilen veriler arasında büyük benzerlik bulunmaktadır.

Sakaryalıların %47,3 belediye hizmet birimlerinde sorun yaşamadığını belirtirken, bunların %42,9'u sorunun kaynağı olarak "ilgisizliği" göstermektedir.

Belediye yönetiminin hangi hizmetlere öncelik vermesi gerektiğine ilişkin soruya verilen cevaplardan şu sonuçlar elde edilmiştir;

- Yol ve altyapı hizmetleri,
- İmar hizmetleri,
- Kent içi trafik ve ulaşım hizmetleri,
- Çevrenin korunması ve yeşil alanlar,
- Sosyal hizmet ve yardımlar,
- Kültürel hizmetler.

1.4. GZFT (SWOT) ANALİZİ

GZFT (güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar, tehditler) analizi, stratejik amaç ve hedeflerin belirlenmesinde ve uygulanmasında göz önüne alınması gereken verileri/durumları belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Yöneticilerden, çalışanlardan ve dış paydaşlardan gelen veriler ışığında ortaya çıkan veriler/durumlar şöyledir;

GÜÇLÜ YÖNLER

1. Belediye ile merkezi hükümet arasındaki uyum,
2. Personelin sayı itibarıyla yeterli olması,
3. Bazı hizmetlerin yürütülmesinde özel sektörün imkânlarının kullanılarak tasarruf sağlanması,
4. Belediye mükelleflerine tek sicil uygulaması,
5. Sakarya'nın sosyal hizmet ihtiyaçları kapsamında engellilere yönelik veri tabanının varlığı,
6. Kolay ulaşılabilir ve donanımlı bir sağlık merkezinin varlığı,
7. Sakarya Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde yer alan muhtaç tespitinin belirli kriterler çerçevesinde yapılmış olması,
8. Sosyal alanlarda yeni hizmet dalları (kadın konukevi, aile danışma birimi, yaşlı hizmet birimi gibi) oluşturulması,
9. Afet yönetimi konusunda tecrübeli bir kadronun varlığı,
10. Modern ve yeterli araç gerece sahip itfaiye teşkilatının varlığı,
11. İtfaiye teşkilatı bünyesinde uluslararası standartlarda arama-kurtarma tecrübesine sahip bir kadronun olması,
12. Su ve kanalizasyon şebekesinin depremde sonra yeniden inşa edilmiş olması,
13. Deprem sonrası kentleşme çalışmaları dolayısıyla şehir planlarının (yeni yerleşim bölgelerinin) modern kent anlayışıyla yapılabilmesi,
14. Çevreye yönelik çalışmaların yoğun biçimde devam etmesi ve bu konuda ödül alınmış olması,
15. Gençlik merkezleri ve bu merkezlerde birçok etkinliğin yapılması.

ZAYIF YÖNLER

1. Fiziksel mekânların yetersizliği ve hizmet birimlerinin birbirlerinden uzak olması,
2. Kurumsallaşma sürecinin tamamlanamamış olması,
3. Karar süreçlerinde birimler arasında koordinasyon eksikliği,
4. Gelir kaynaklarının kısıtlı olması,
5. Mali disiplin sağlama sorunları yaşanması ve borç yükünün fazla olması,
6. Mevzuattaki değişikliklerin hızlı olması ve buna uyum sürecinde zorluklar yaşanması,
7. Hizmet içi eğitimlerin yetersizliği ve eğitim ihtiyaç analizinin yapılmamış olması,
8. Çalışanlar için düzenlenen sosyal faaliyetlerin yetersiz olması,
9. Birimlerdeki bilişim altyapısının güçlendirilmesine ihtiyaç olması,
10. Birimlerde çalışanların kendi konularında uzman düzeyine çıkabilecek şekilde eğitim ve kendilerini yetiştirmeye ihtiyaç olması,
11. Büyükşehir belediyesi ile diğer belediyeler arasında işbirliği ve bilgi paylaşımının yetersizliği,
12. Ödeme sistemindeki gecikmelerin kurumsal itibarı zedelemesi,
13. Teknolojik gelişmelere ve değişime karşı çalışanlarda direnç bulunması,
14. Araç ve iş makinelerinin ekonomik ömürlerini doldurmuş olmaları,
15. Sokak hayvanlarının rehabilitasyon/kısırlaştırma işlemlerinin yapılacağı merkezin henüz açık olmaması,
16. Büyükşehir sorumluluk alanlarının tamamına imar planlaması yapılamamış olması,
17. Kent bilgi sisteminin yokluğu,
18. Kent içi trafik ve ulaşım ağının karmaşıklığı,
19. Toplu taşıma sisteminin kalite ve miktar açısından yetersiz olması,
20. Kültürel etkinliklerin yapılacağı yeterli oranda tesisin olmaması,
21. Depreme hazırlık kapsamında yapılan çalışmaların istenilen düzeyde olmaması,
22. Otoparkların yetersiz olması,
23. Kent mobilyaları ve oyun alanlarının yetersiz olması.

FIRSATLAR

1. Sakarya'nın ulaşım ağlarına yakın olması nedeniyle yatırımcılar için cazibe taşıması,
2. Organize Sanayi Bölgelerinin sayısının ve kapasitelerinin yeni işletmeler için uygun olması,
3. Karasu'da liman kurulmasıyla birlikte yeni ulaşım ağlarının oluşturulacak olması,
4. İstanbul Boğazi'na yapılacak 3. Köprü bağlantı yolunun Sakarya'nın kuzeyinden geçecek olması,
5. Toplu konut projeleriyle kentsel gelişmenin çağdaş normlara uygun seyretmesi,
6. Toplumda ve resmi makamlarda engelli, muhtaç gibi dezavantajlı gruplara olumlu bakış açısının ve duyarlılığın bulunması,
7. Milli gelirin yüksek olmasından dolayı muhtaç sayısının nispeten daha az olması,
8. Kent ve çevresinde var olan doğal güzelliklerin turizm açısından cazibe oluşturması,
9. Kültürel etkinliklere olan toplumsal ilgi,
10. Tarihi Taraklı evleri başta olmak üzere bölgede tarihi ve kültürel yerlerin bulunması,
11. Sakarya yöresine özgü yemek türleri ve el sanatlarının bölgeye gelir getirici şekilde pazarlanma imkânları (ipek böcekçiliğinin canlandırılması, keten dokumacılığı, bastonculuk, sepetçilik, metal işçiliği, ahşap ev maketçiliği, süpürgecilik, kaşıkçılık, ahşap minyatür süs eşyası imalatı),
12. Çok kültürlü bir topluma sahip olunması,
13. Süs bitkiciliğini geliştirme ve yetiştirmeye müsait bir iklimin olması,
14. Doğalgaz kullanımıyla birlikte hava kirliliğinde azalma görülmesi,
15. Sakarya'nın, İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlere yakın olması,
16. Sapanca Gölü'nün il sınırları içinde olması ve içme suyu dışında çok yönlü faydalanılabilmesi,
17. Sakarya nehri taşımacılığı projesi,
18. Şehir coğrafyası ve topografyasının çok amaçlı kullanıma uygun olması,
19. Yıllık yağış ve mevsimlere dağılımın tarım açısından elverişli olması,
20. Sahip olunan tarım topraklarının doğal verim gücünün yüksek olması,
21. Ekolojinin ürün çeşitliliği ve 2. ürün tarımına uygunluğu,
22. Sivil savunma teşkilatı içinde deneyimli bir arama kurtarma ekibinin olması.

TEHDİTLER

1. Büyük sanayi işletmelerinin merkezlerinin başka illerde bulunmasından dolayı vergi gelirlerini Sakarya'ya bırakmıyor olmaları,
2. Küresel krizin etkisiyle genel bütçe vergi gelirlerinin düşmesi ve buna paralel olarak belediye paylarında azalma yaşanması,
3. Kentteki altyapı kuruluşları ile belediye arasında koordinasyon eksikliğinin varlığı,
4. Sanayinin İstanbul ve Kocaeli'nden Sakarya il sınırları içine kontrolsüz olarak kayması,
5. Kamu İhale Yasası'nın getirdiği kırtasiyecilik ve sürelerin uzunluğu,
6. Bölgenin ve Sakarya'nın sürekli göç alıyor olması,
7. Hızlı kentleşme ile birlikte sosyal sorunların artması,
8. Rehabilite edilmiş bile olsa sokak hayvanlarından rahatsızlık duyulması ve ilçe belediyelerinin sokak hayvanlarıyla ilgili yeterli hizmet sunmaması,
9. Plansız bölgelerde kaçak ve çarpık yapılaşmanın kentsel gelişmeyi tehdit etmesi,
10. Yoğun yapılaşma nedeniyle tarım arazilerinin giderek azalması,
11. Birinci derece deprem riski ve deprem fay hatları üzerinde yoğun yapılaşma,
12. Sakarya nehri yatağının koruma-kullanma dengesinden uzak bir şekilde kullanılması,
13. Sakarya Nehri kıyısı boyunca kum ocaklarına bağlı olarak toprak ve ürün kaybı olması,
14. Afetlere hazırlıklı olma bilincinin yavaş yavaş kaybolmaya yüz tutması,
15. Sakarya'da afet ve acil durumlara müdahalede ilgili kurumların (itfaiye, sivil savunma, sağlık ve kolluk kuvvetleri) arasında koordinasyonun yeterince güçlü olmaması,
16. 1999 Marmara Depreminden kalma ağır ve orta hasarlı binaların varlığını sürdürmesi,
17. Kent genelinde spor tesislerinin yetersizliği,
18. Sakarya için hazırlanmış bir ekonomik gelişme modelinin olmaması,
19. Taraklı'daki tarihi eserler başta olmak üzere kentin sahip olduğu tarihi mirasa yeterince ilgi gösterilmemesi, şehirdeki tarihi bina ve köprülerin olduğu gibi durması ve korunmaya muhtaç olması,
20. Sapanca Gölü'nün kirlenme olasılığı,
21. Endüstriyel kuruluşların Sapanca Gölü'nden su çekmeleri,
22. Şehirdeki otel ve konaklama tesislerinin yetersiz olması,
23. Turizme yönelik yatırım teşviklerinin yetersiz olması
24. İşsizlik sorunu (Vatandaşların Adapazarı'ndaki en önemli sorun olarak işsizliği görmesi),
25. Yerel topluluk bilincinin Sakaryalılık bilincinden önde gelmesi,
26. Yağmur ve rüzgâr erozyonu bulunması.

2. GELECEĞİN TASARLANMASI

Stratejik yönetimin temel unsuru, stratejik planlamadır. Mevcut durum analizi, paydaş analizi ve GZFT analizi gibi çalışmalar, stratejik planlamaya altlık oluşturmak amacıyla yapılmaktadır. Stratejik önceliklerin, amaç ve hedeflerin sağlam zemin üzerine oturması, söz konusu çalışmalardan elde edilen verilerle ilişkilendirilmesine bağlıdır.

Analiz çalışmalarından elde edilen verilerden hareketle Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nin stratejik öncelikleri, misyon ve vizyon ifadeleri ile amaç ve hedefleri belirlenmiştir.

2.1. Stratejik Öncelikler

Mevcut durum analizi ve paydaşların görüşleri ile GZFT analizi neticesinde 2010-2014 Stratejik Planlama döneminde 4 ana konu öne çıkmaktadır.

Entegre Ulaşım Sistemleri

Sakarya Büyükşehir Belediyesi hizmet alanında yol ve alt yapı hizmetleriyle kent içi trafik ve ulaşım hizmetlerinin yetersizliği konusunda hem dış paydaşların hem de belediye yönetiminin ortak görüşü bulunmaktadır. Büyükşehir Belediyesi, görev alanında rahat ve konforlu yollar yaparak özel araç kullanıcıları, yayalar, engelliler gibi herkesin yararlanabileceği hizmet anlayışını sürdürmek istemektedir.

Bununla birlikte toplu taşıma sistemlerinin geliştirilerek çağdaş kentlere özgü nitelik taşıması gerekmektedir. Belediye otobüsü, özel halk otobüsü, dolmuş gibi ulaşım araçlarının birbirini bütünler şekilde uyumlu çalışması hedeflenmektedir. Ulaşım sistemlerinin uyumu, sadece kent içi toplu taşıma araçlarının birbiri arasında değil, aynı zamanda tren ve şehirlerarası otobüs taşımacılığıyla birlikte düşünülmektedir. Özellikle Ankara-İstanbul hızlı tren projesinin tam olarak faaliyete geçmesiyle tren taşımacılığının payının yükseleceği beklenmektedir. Benzer şekilde yeni İstanbul Otoyolunun (üçüncü boğaz köprüsü bağlantı yolu) kentin kuzeyinden geçmesi söz konusudur. Gelecekteki bu gelişmeler de Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nin ulaşım sistemlerinde entegrasyonu kurma gereğini artırmaktadır.

Kentsel Gelişime Uygun ve Afete Hazırlıklı İmar Yönetimi

İmar planlama faaliyetlerinin temelinde kentsel gelişmenin yönlendirilmesi vardır. Kentsel gelişim ifadesi, sadece binaların yerleşim düzeni, kat sayısı gibi hususlarla ilgili değildir. Kentin ekonomik, sosyal ve kültürel dokusuyla da ilgilidir. Dolayısıyla kentsel gelişme, topyekûn bir değişimi ifade etmektedir. Kentin tüm yönleriyle gelişmesini sağlamak amacıyla istikrarlı, adil,

öngörülebilir imar yönetimi, stratejik öncelik olarak ortaya çıkmaktadır.

Öte yandan Sakarya, birinci derece deprem bölgesindedir. Zemin yapısı itibarıyla civarında olan ya da olabilecek depremlerden de yüksek düzeyde etkilenmektedir. Yaşanan depremlerden elde edilen tecrübeler ve bu konudaki bilimsel bilgi birikimi, imar yönetiminin depremin yıkıcı etkisi üzerinde önemli bir faktör olduğunu göstermektedir. Buradan hareketle Sakarya Büyükşehir Belediyesi, deprem sonucu ortaya çıkacak sorunu çözmek yerine sorun ortaya çıkmadan önlem almak konusuna odaklanmaktadır. Başka bir ifadeyle, tedavi edici değil önleyici politika geliştirmek çabası öncelikli stratejiler arasındadır.

Toplumsal Gelişimi Sağlayıcı Sosyal ve Kültürel Faaliyetler

Toplumsal gelişme, sadece ekonomik gelişmeyle veya milli gelir seviyesinin artışıyla ilgili değildir. Sosyal ve kültürel alanlarda da gelişme sağlanması gerekmektedir. Özellikle kentleşmenin sağlıklı zemin üzerinde sürdürülmesi açısından, hem paydaş analizinde hem de durum analizinde toplumsal gelişmeyi artırıcı faaliyetlere önem verilmesi gereği ortaya çıkmaktadır. Sakarya'daki dezavantajlı gruplara yönelik hizmetlerin geliştirilmesi, eğitim ve bilgi düzeyini artırıcı kurslar düzenlenmesi arzu edilen faaliyetlerdir.

Öte yandan Sakarya, çok kültürlü yapısıyla ülkemizdeki ender kentlerden biridir. Bu yapıdan güç alarak Sakarya kültürü üzerine çalışmalar yapılması, ulusal ve uluslararası düzeyde tanınırlığın artırılması gerekmektedir. Benzer şekilde, kültürün ve mevcut değer yapısının çağa uyum sağlayarak nesilden nesile aktarılmasında belediyelere önemli görevler düştüğü de bilinmektedir.

Yatırımcılar İçin Uygun Ortamlar

Yapılan anketlerde, Sakarya'nın en önemli sorunu "işsizlik" olarak görülmektedir. İşsizliğin azaltılmasına veya ekonomik faaliyetlere ilişkin belediyelere verilmiş doğrudan bir görev bulunmamasıyla birlikte son yılların ekonomi politikaları doğrultusunda kalkınmayı yerelden başlatmak önemlidir. Kalkınma çabalarının yerelden başlaması ise bir kentin/bölgenin hep birlikte ortak akılla hareket etmesiyle ilişkilidir. Sakarya Büyükşehir Belediyesi, yerel kalkınma çabalarına destek vermeyi ve hatta bu konuda lokomotif rolü oynamayı stratejik öncelikleri arasına koymuştur. Bu amaçla yatırım için uygun alanlar oluşturulması, mevcut organize sanayi bölgelerine yönelik tercihin artırılması, yatırım destek ofisi kurulması ilk adımlar arasındadır.

2.2. Misyonumuz

**YEREL VE ORTAK NİTELİKLİ
TALEPLERİ KARŞILAYAN, İNSANA
DEĞER VEREN, ÇEVREYLE
UYUMLU, KALİTELİ VE ÇÖZÜM
ODAKLI HİZMETLER ÜRETMEK VE
HALKIN GÜNDELİK YAŞAMINI
KOLAYLAŞTIRMAK.**

2.3. Vizyonumuz

**RAHAT VE KONFORLU ULAŞIM
SİSTEMLERİNE SAHİP,
AFETLERE KARŞI HAZIRLIKLI,
KÜLTÜREL ZENGİNLİĞİNDEN GÜÇ ALAN,
ENGELLİLERİ VE MUHTAÇLARI TOPLUM İLE
BÜTÜNLEŞMİŞ,
ÇAĞDAŞ YÖNETİM SİSTEMLERİNİ
KULLANAN,
TEMİZ VE DOĞAL ÇEVRE İÇİNDE
ÖZGÜN NİTELİKLERİ ÖNE ÇIKAN BİR KENT
OLMAK**

2.4. Temel İlke ve Değerler

ADALET

GÜVEN

SAYDAMLIK

HESAP VEREBİLİRLİK

KALİTE

VERİMLİLİK

KATILIM

MÜŞTERİ MEMNUNİYETİ

ÇEVREYE VE İNSANA SAYGI

GELİŞİME VE DEĞİŞİME AÇIKLIK

EŞİTLİK VE TARAFSIZLIK

2.5. Stratejik Amaç ve Hedefler

2.5.1. Bilgi İşlem

Stratejik Amaç 1.	Bilgi teknolojilerinin tüm imkânlarından faydalanan, gelişmiş veri tabanlarıyla doğru analizler yapabilen bir hizmet ağı kurmak.
Hedef 1.1.	Bilişim ve teknoloji alanındaki gelişmeleri yakından izleyerek belediye hizmet birimlerinin söz konusu gelişmelere uyumunu sağlayabilmeleri amacıyla çalışmalar yürütmek.

Stratejik Amaç 2.	Belediye iş akışlarında ve faaliyetlerinde koordinasyon, oto kontrol ile işbirliğinin sağlanması amacıyla Yönetim Bilgi Sistemini kurmak.
Hedef 2.1.	2010 yılı sonuna kadar, evrak takip sistemini bilgisayar ortamına taşımak ve tüm evrakları dijital-arşiv ortamında saklamak.
Hedef 2.2.	2010 yılı sonuna kadar, Ulaşım Dairesi Başkanlığı ile koordineli olarak, toplu taşımada akıllı bilet ve araç takip sistemlerinin veri tabanlarını kurmak.
Hedef 2.3.	2011 yılı sonuna kadar, gelir-gider takip ve maliyet analizi için Yönetim Bilgi Sistemi kapsamında ortak veri tabanı oluşturmak.
Hedef 2.4.	2014 yılı sonuna kadar, Coğrafi Bilgi Sistemi ve Kent Bilgi Sistemi çalışmalarını Yönetim Bilgi Sistemiyle entegre olacak şekilde başlatmak.
Hedef 2.5.	Belediye yazılım birimini güçlendirerek web tabanlı uygulamaların güncel ve yeniliklere açık olmasını sağlamak.

2.5.2. Çevre Koruma

Stratejik Amaç 3.	Çevre ve insan sağlığını korumak, ekolojik dengeyi bozan kirlenmelerle mücadele etmek ve bu alanda toplumsal bilinci geliştirmek.
Hedef 3.1.	2010 yılı sonuna kadar, emisyon ve gürültü laboratuvarı kurarak akredite olmak.

Hedef 3.2.	2010 yılı sonuna kadar, en az iki adet yeni hafriyat sahası oluşturmak.
Hedef 3.3.	2013 yılı sonuna kadar, Sakarya Gürültü Haritası'nı oluşturmak.
Hedef 3.4.	2014 yılı sonuna kadar, ömrünü tamamlamış lastikler, atık madeni ve bitkisel yağlar, piller, elektronik atıklar gibi tehlikeli atıkları toplayarak uygun şekilde bertaraf etmek ve bunu sürdürmek.
Hedef 3.5.	2014 yılı sonuna kadar, çevre bilincini artırıcı toplumsal eğitimleri sürdürmek.

Stratejik Amaç 4.	Kaynaklarımızı korumak ve gelecek nesillere temiz çevre bırakmak için Katı Atık Yönetim Planı hazırlamak ve uygulamak.
Hedef 4.1.	2010 yılı sonuna kadar, katı atık karakterizasyon çalışmasını tamamlayarak Atık Yönetim Planına altlık oluşturmak.
Hedef 4.2.	2010 yılından itibaren, tıbbi atıkları sterilizasyon sonrası "sıfır atık" hedefiyle yakma tesislerine göndermek.
Hedef 4.3.	2012 yılı sonuna kadar, Alancuma katı atık depolama alanını rehabilite etmek.
Hedef 4.4.	2014 yılı sonuna kadar, evsel atıkların değerlendirilmesi amacıyla kompost tesisi kurmak.
Hedef 4.5.	2014 yılı sonuna kadar, 1 adet katı atık aktarma istasyonu kurmak.
Hedef 4.6.	2014 yılı sonuna kadar, katı atık depolama alanından enerji üretimi amacıyla fizibilite çalışmalarını tamamlamak.
Hedef 4.7.	2014 yılından itibaren, katı atık depolama alanının 2. ve 3. lotlarının yapımına başlamak.

Stratejik Amaç 5.	Sakarya Büyükşehir Belediyesi sınırlarında kişi başına düşen yeşil alan büyüklüğünü dünya standartlarına çıkarmak.
Hedef 5.1.	2014 yılı sonuna kadar, 10.000 adet ağaç dikmek.

Hedef 5.2.	2014 yılı sonuna kadar, süs bitkisi yetiştiricilerinin de ürünlerini sergileyebilecekleri fuar özelliği olan bir mesire alanı oluşturmak.
Hedef 5.3.	2014 yılı sonuna kadar, refüjlerin 50 bin metrekaresine otomatik sulama sistemi kurmak.
Hedef 5.4.	2014 yılı sonuna kadar, her ay bir çocuk parkı yapmak.
Hedef 5.5.	İmar planlarında yeşil alan/park olarak görülen yerlerin her yıl en az iki adetini faaliyete geçirmek.
Hedef 5.6.	Büyükşehir sınırlarında kalan mera vasfı taşıyan yerlerin yeşil alan haline dönüştürülmesi için gerekli girişimleri başlatmak.

2.5.3. Destek Hizmetleri

Stratejik Amaç 6.	Belediye hizmet birimlerinin ihtiyaç duyduğu mal ve hizmet alımlarında katılımcılık ve saydamlık, temizlik ve güvenlikte kalite, hizmette verimlilik, tarafsız müşteri memnuniyeti gibi ilkeleri esas almak ve sürdürmek.
Hedef 6.1.	Belediye personelinin temizlik ve güvenlik hizmetleriyle ilgili memnuniyetini 2010 yılından itibaren her yıl %2 artırmak.
Hedef 6.2.	2014 yılı sonuna kadar, doğrudan temin yoluyla alımlarda iş süreçlerini kısaltarak evrakların mali hizmetlere teslimi süresini 20 iş gününden 10 iş gününe indirmek.
Hedef 6.3.	Yasalar çerçevesinde ekonomiklik, katılımcılık, saydamlık ve rekabet ilkelerine uygun ihale ve satın alma işlemlerinin tamamlanması ile kurumumuza olan güvenin devam ettirilmesinin sağlanması.

2.5.4. Fen İşleri

Stratejik Amaç 7.	Kentin ana arterlerindeki yol hizmetlerinde kalite, güven ve konforu esas alarak üretim yapmak.
Hedef 7.1.	2014 yılı sonuna kadar, 20 km bölünmüş yol açmak.
Hedef 7.2.	Her türlü iklim koşullarında kent içi ana arterleri ulaşıma açık tutmak amacıyla bakım onarım hizmetlerini sürdürmek.
Hedef 7.3.	Asfalt üretiminde kalite ve maliyet koşullarında sürdürülebilir iyileşme sağlamak.

Hedef 7.4.	Alt yapı çalışmalarını, çevreye ve yollara en az zarar verecek şekilde planlamak ve yürütmek.
Hedef 7.5.	Fen İşleri Dairesinin proje keşif ve metraj işlemlerini tasarruf ve kalite esaslı sürdürmek.

Stratejik Amaç 8.	Lojistik destek hizmet anlayışıyla, belediyemizin faaliyetlerimizle ilgili tüm birimlerine kaliteli hizmet sağlamak ve müşteri memnuniyetini artırmak.
Hedef 8.1.	2011 yılı sonuna kadar, bilgi işlem birimiyle koordineli bir şekilde belediyeye ait taşıt ve iş makinelerinde araç takip sistemi kurmak.
Hedef 8.2.	2014 yılı sonuna kadar, belediyeye ait taşıt ve iş makinelerinin tamir bakım ve onarım maliyetlerini %30 oranında azaltmak.
Hedef 8.3.	2014 yılı sonuna kadar, %70 olan hizmet sunulan birimlerin (müşterilerin) memnuniyetini %80'e çıkarmak.
Hedef 8.4.	2014 yılı sonuna kadar, belediyemize ait araçların ve iş makinelerinin yaş ortalamasını 0-10 yaş grubuna indirmek.
Hedef 8.5.	Her yıl düzenli olarak birim personeline en az 10 saat meslek geliştirme eğitimi vermek.

2.5.5. Halkla İlişkiler

Stratejik Amaç 9.	Kitle iletişim araçlarını azami düzeyde kullanarak, belediye faaliyetlerini ve amaçlarını tanıtmanın yanında toplumsal bilinçlenmeye de katkıda bulunmak.
Hedef 9.1.	2010 yılından itibaren, Kültür Dairesi Başkanlığı ve Basın Müdürlüğüyle koordineli bir şekilde Sakarya'ya ilişkin bilgilerin, gelişmelerin ve özelliklerin yer aldığı süreli yayınlar çıkarmak.
Hedef 9.2.	2010 yılından itibaren güncel konulara ilişkin yapılan kısa tanıtım filmlerinin sayısını yıllık 24 adete çıkarmak.
Hedef 9.3.	2012 yılı sonuna kadar, Ulaşım Dairesi Başkanlığıyla koordineli bir şekilde, belediye hizmetlerini tanıtmak amacıyla toplu taşıma araçlarında "kabin monitör" uygulamasını tamamlamak.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
2010-2014 Stratejik Planı

Hedef 9.4.	2013 yılı sonuna kadar, belediye çalışmalarının tanıtıldığı modüler tanıtım standı kurmak.
Hedef 9.5.	2013 yılı sonuna kadar, bilgi işlem birimiyle koordineli bir şekilde belediye bünyesinde görüntü ve ses işleme sistemi kurmak.
Hedef 9.6.	2014 yılı sonuna kadar, kentin önemli merkezlerine en az 10 adet bilgi panosu koymak.
Hedef 9.7.	2014 yılı sonuna kadar, duyuru ve bilgilendirme amaçlı açık hava tanıtım sistemlerini tüm büyükşehir sınırlarına yaygınlaştırmak.
Hedef 9.8.	İlgili birimlerle koordineli olarak trafik, sağlık, kültür gibi alanlarda toplumsal bilinçlenmeye katkı yapacak yayınları sürdürmek.
Hedef 9.9.	Bilgi işlem birimiyle koordineli bir şekilde Belediye resmi web sitesinin görünürlük ve işlevselliğini geliştirerek ziyaret sayısını artırmak.

Stratejik Amaç 10. Teknolojik imkânları kullanarak belediye birimleriyle koordinasyon içinde halkın şikâyet ve taleplerini hızlı ve etkili bir şekilde cevaplandırmak.

Hedef 10.1.	2011 yılı sonuna kadar, İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığıyla koordineli bir şekilde belediye hizmet birimlerinden en az ikişer personele halkla ilişkiler eğitimi vermek.
Hedef 10.2.	2012 yılı sonuna kadar, belediye hizmet binaları girişinde karşılama ve rehberlik hizmetleri kurmak.
Hedef 10.3.	2014 yılı sonuna kadar, büyükşehir kapsamındaki tüm ilçelerde "çözüm masası" noktaları açmak.
Hedef 10.4.	2014 yılı sonuna kadar, bilgi işlem birimiyle koordineli bir şekilde tüm belediye hizmetleriyle ilgili çağrı merkezi sistemi kurmak.

2.5.6. İmar ve Şehircilik

Stratejik Amaç 11. Halkımızın yaşamaktan mutlu olduğu, örnek alınabilecek sağlıklı bir şehir planlaması yapmak.	
Hedef 11.1.	2010 yılı sonuna kadar, binaların üzerine, cephesine ve yol kenarlarına gelişigüzel konulan ve görüntü kirliliğine sebep olan reklâm ve panoları kaldırmak.
Hedef 11.2.	2014 yılı sonuna kadar, Sakarya Nehri kıyısı rekreasyon alanı ile ilgili altlıkları (mülkiyet, halihazır, zemin etüt raporu, plan ve mevcut yapılar) tamamlamak ve bir kısmını uygulamaya koymak,
Hedef 11.3.	2014 yılı sonuna kadar, Sakarya'da alternatif turizm alanlarını tespit ederek yetkili makamlar nezdinde girişimlerde bulunmak ve koordinasyon sağlamak.
Hedef 11.4.	2014 yılı sonuna kadar, imar planlarında 15 metre ve üzeri planlanan yolların açılmasına ilişkin altlıkları oluşturmak.
Hedef 11.5.	2014 yılı sonuna kadar, kent içinde yer alan insan ve çevre sağlığını tehdit edebilecek olan işyerlerinin uygun yerlere taşınması için projeler üretmek.
Hedef 11.6.	2014 yılı sonuna kadar, kent içinde bulunan kamu arazilerinin, orman vasfını kaybetmiş arazilerin veya orman arazilerinin rekreasyon ve sosyal donatı alanı olarak kullanılması için gerekli altlıkları hazırlamak.
Hedef 11.7.	2014 yılı sonuna kadar, deprem riskini de göz önüne alarak Büyükşehir sınırları dâhilindeki yapı stokunun tespiti ile yapıların dayanıklılığının incelenmesine başlamak.
Hedef 11.8.	Büyükşehir sınırları içerisinde imar denetimini koordineli ve etkili bir şekilde sürdürmek.
Hedef 11.9.	Kent içi trafik düzeni ve ulaşım hizmetleri açısından Ulaşım Dairesi ile koordineli olarak planlanan otopark alanlarını hayata geçirmek ve ihtiyaca göre yeni otopark yerleri tespit etmek.
Hedef 11.10.	Sosyal donatılardan yoksun, temel alt yapı hizmetlerinin yetersiz olduğu şehrin çarpık yapılaşmış bölgelerini daha iyi yaşanılabilir hale getirmek amacıyla kentsel dönüşüm projeleri hazırlamak ve uygulamak.

2.5.7. İnsan Kaynakları

Stratejik Amaç 12. Etkin ve verimli hizmet sunmaya yönelik, iyi eğitim almış, şeffaf, proaktif, katılımcı ve bütünlük anlayışı içinde hareket eden insan kaynakları sistemi oluşturmak.
Hedef 12.1. 2010 yılı sonuna kadar, belediye hizmet birimleri ile çalışanların iş ve görev tanımlarını hazırlamak.
Hedef 12.2. 2010 yılı sonuna kadar eğitim yönetim sistemini kurmak ve çalışanların performansını artırmaya, yeni gelişmelere uyumunu sağlamaya yönelik yıllık ortalama 8 saat/kişi oranında hizmet içi eğitim vermek.
Hedef 12.3. 2010 yılı sonuna kadar öneri ve ödül sisteminin kurmak.
Hedef 12.4. 2011 yılı sonuna kadar kurum süreç analizlerini tamamlamak, iş akış diyagramlarını hazırlamak ve otomasyon sistemi üzerinde aktif hale getirmek.
Hedef 12.5. 2012 yılı sonuna kadar iş sağlığı ve güvenliği sistemini kurmak.
Hedef 12.6. 2013 yılı sonuna kadar, bilgi işlem birimiyle koordineli bir şekilde insan kaynaklarıyla ilgili yönetim sistemleri ve otomasyon programlarını kurmak.
Hedef 12.7. 2014 yılı sonuna kadar, insan kaynakları ihtiyaç ve eğitim planlaması yapmak.
Hedef 12.8. 2014 yılı sonuna kadar, lisans mezunu sözleşmeli personel oranını %61'den %85'e yükseltmek.
Hedef 12.9. 2014 yılı sonuna kadar, personelin performans değerlendirme sistemini kurmak.
Hedef 12.10. 2014 yılı sonuna kadar, iş çeşitlendirmesi ve/veya rotasyon sistemine ilişkin rapor hazırlamak.
Hedef 12.11. 2014 yılı sonuna kadar Kariyer Yönetim Sistemini kurmak.
Hedef 12.12. 2014 yılı sonuna kadar çalışanlara yönelik e-öğrenme sisteminin kurulması.
Hedef 12.13. Yılda en az bir defa çalışan memnuniyeti anketi yapmak ve elde edilen sonuçları paylaşarak öneriler geliştirmek.

Stratejik Amaç 13. Yazı işleri ile meclis ve encümene ilişkin hizmetleri etkinlik, verimlilik ve hızlilik içinde yürütmek.

Hedef 13.1. Meclis ve encümen kararlarına hızlı erişim amacıyla 2010 yılından itibaren elektronik veri depolama sistemini kurmak.

Hedef 13.2. 2010 yılı sonuna kadar, hizmetlerde hızlilik ve etkinlik sağlamak amacıyla elektronik ortamda evrak takip sistemini tamamen uygulamak.

Hedef 13.3. 2011 yılı sonuna kadar, şeffaf yönetim ilkesi gereği meclis toplantılarını internet üzerinden canlı olarak yayınlamak.

Hedef 13.4. 2012 yılından itibaren, meclis ve encümen üyelerine gündem ve eklerini elektronik ortamda ulaştırmak.

Hedef 13.5. 2014 yılı sonuna kadar, gelen evrakların ilgili birimlere iletilmesini 1 iş gününden 4 saate indirmek.

2.5.8. İtfaiye

Stratejik Amaç 14. Yangın, doğal afet, trafik kazası ve benzeri olaylara hızlı ve etkin müdahale yaparak Sakaryalıların güvenlik ve huzurunu artırmak.

Hedef 14.1. 2010 yılı sonuna kadar, proje, yapım ve iskân aşamasında binalarda gerekli denetimleri ve incelemeleri yapmak amacıyla teknik büro oluşturmak.

Hedef 14.2. 2010 yılı sonuna kadar, bilgi işlem birimiyle koordineli bir şekilde araçlarda araç takip ve navigasyon sistemi kurarak yangına ve trafik kazalarına müdahale süresini kısaltmak.

Hedef 14.3. 2010 yılı sonuna kadar, yangına müdahalede etkinliği sağlamak amacıyla gidilen yangınların kayıtlarını almak, personele izlettirmek ve ayrıca yangın simülatörü eğitimi vererek eksiklikleri gidermek.

Hedef 14.4. 2010 yılı sonuna kadar, itfaiye teşkilatının görev alanına giren bölgede yangın risk haritasını çıkarmak.

Hedef 14.5. 2011 yılı sonuna kadar, afet mahalle gönüllülerini seçmek ve eğitmek.

Hedef 14.6. 2012 yılı sonuna kadar, su altı arama kurtarma çalışmaları amacıyla uzman dalgıç ekibi oluşturmak.

Hedef 14.7. 2014 yılı sonuna kadar, yangınlarla ilgili olay yeri inceleme birimi oluşturmak.
Hedef 14.8. 2014 yılı sonuna kadar, itfaiye teşkilatı için ihtiyaç duyulan bina ve tesislerin yapılmasını sağlamak ve araç gereç kalitesini sürdürmek.
Hedef 14.9. Yangın ve doğal afetlerle ilgili olarak toplumsal eğitim ve etkinlik faaliyetlerini sürdürmek.
Hedef 14.10. İnsanların, işyerlerinin ve diğer binaların yoğun olduğu alanlara ilişkin yangın senaryoları hazırlayarak uygulamak.

2.5.9. Kültür ve Sosyal İşler

Stratejik Amaç 15. Kültür, sanat, spor ve yaygın eğitim alanlarında etkin hizmetler yürüterek toplumsal gelişmeye katkı yapmak.
Hedef 15.1. 2013 yılı sonuna kadar, "SAMEK Ürün Satış Yeri" açmak.
Hedef 15.2. 2014 yılı sonuna kadar, en az 1 adet "Bilişim Evi" oluşturmak.
Hedef 15.3. 2014 yılı sonuna kadar, Sakarya tarihi, kültürü ve diğer özelliklerine ilişkin en az 10 adet yayın yapmak.
Hedef 15.4. 2014 yılı sonuna kadar, sokak çocukları ve madde bağımlıları için meslek edindirme kursları düzenlemek.
Hedef 15.5. 2014 yılı sonuna kadar, Sapanca Gölü'nde ulusal spor aktiviteleri (içme suyu havzasına uygun) düzenlemek ve devam ettirmek.
Hedef 15.6. 2014 yılı sonuna kadar, en az 3 adet spor tesisinin yapımını sağlamak.
Hedef 15.7. Yaygın eğitim kurslarında eğitim konusu ve kursiyer sayısını arttırarak sonuç odaklı bir şekilde faaliyetleri sürdürmek.
Hedef 15.8. Gençlerin ve çocukların fiziksel ve ruhsal gelişmelerine katkıda bulunmak amacıyla spor okullarındaki branş sayısını ve katılımı arttırarak sürdürmek.
Hedef 15.9. Kentin kültür ve sanat eğilimini arttırmak ve geliştirmek için yarışma, sergi, gösteri ve halk konserleri düzenlemek veya desteklemek.
Hedef 15.10. Yılda en az 20 adet panel, konferans, sempozyum, söyleşi gibi aktivite düzenlemek veya bu tür aktiviteleri desteklemek.

2.5.10. Mali Hizmetler

Stratejik Amaç 16. Belediye gelirlerinin tahsilinde teknolojiyi kullanarak gelirleri artırmak ve bütçe uygulamalarında mali disiplini sağlamak.
Hedef 16.1. 2010 yılı sonuna kadar, taşınır malların bilgisayar programına kayıtlarını yapmak.
Hedef 16.2. 2012 yılı sonuna kadar, belediye alacaklarının tahsilinde internet üzerinden ödeme sistemine geçmek.
Hedef 16.3. 2014 yılı sonuna kadar, mükellef tanıma sistemini yenilemek.
Hedef 16.4. 2014 yılı sonuna kadar, ortalama 3 iş günü olan evrak kontrol işlemlerini 2 iş gününe indirmek.
Hedef 16.5. 2014 yılı sonuna kadar, ortalama %80 olan tahsilâtın tahakkuka oranını her yıl düzenli olarak %3 artırmak.
Hedef 16.6. 2014 yılı sonuna kadar, bütçe gerçekleştirme oranını %90'a çıkarmak.
Hedef 16.7. 2014 yılı sonuna kadar, belediye ödemelerini düzenli hale getirerek kurumsal itibarı sürdürülebilir bir şekilde artırmak.
Hedef 16.8. Taşınır kayıt kontrol yetkililerine yönelik eğitimleri sürdürmek.
Hedef 16.9. Harcama birimlerinde düzenlenen evraklardaki hata oranını azaltmak amacıyla eğitimler düzenlemeyi sürdürmek.

Stratejik Amaç 17. Stratejik Yönetim Sistemini belediyemizde yerleşik bir kültür ve işleyiş tarzı olarak hâkim kılmak.
Hedef 17.1. 30.06.2011 tarihine kadar İç Kontrol Sistemini kurmak ve sürdürmek
Hedef 17.2. 2014 yılı sonuna kadar, Stratejik Yönetim Sistemini eksiksiz olarak çalışır hale getirmek.
Hedef 17.3. 2014 yılı sonuna kadar, en az 5 adet Ar-Ge çalışması yapmak.

2.5.11. Özel Kalem

Stratejik Amaç 18. Başkanlık makamının program ve görüşmelerini hatasız bir şekilde sürdürerek birimler ve diğer kurumlar arasında koordinasyonu sağlamak.
Hedef 18.1. Başkanlık makamından randevu taleplerine ortalama 3 iş günü olan cevap verme süresini 2014 yılına kadar 1 iş gününe indirmek.
Hedef 18.2. Özel Kalem Müdürlüğü'nün iletişim ihtiyaçlarının karşılanmasında e-posta ve diğer teknolojik imkânları kullanarak her yıl düzenli olarak %5 oranında tasarruf sağlamak.
Hedef 18.3. İlçe belediyeleri, sivil toplum kuruluşları, kamu kurumları/kuruluşları ve ilgili taraflarla kentin sorunlarına ilişkin çözüm üretmek amacıyla yılda en az 6 adet toplantı düzenlemek.

2.5.12. Sağlık ve Sosyal Hizmetler

Stratejik Amaç 19. Sağlık hizmetlerinde kalite ve standartları sürdürülebilir bir şekilde yükseltmek.
Hedef 19.1. Sağlık hizmetlerinden yararlananların memnuniyet oranını 2010 yılından itibaren her yıl %5 oranında artırmak.
Hedef 19.2. 2012 yılı sonuna kadar, evde sağlık hizmeti vermeye başlamak.
Hedef 19.3. 2014 yılı sonuna kadar, Tıp Merkezi hizmet binasını yeterli duruma getirmek.
Hedef 19.4. 2014 yılı sonuna kadar, Tıp Merkezinde ihtiyaç duyulan teknik donanımı sağlık hizmetlerinin kapsamını arttıracak şekilde yenilemek.

Stratejik Amaç 20. Engellilerin önündeki engelleri kaldırmak.
Hedef 20.1. 2014 yılı sonuna kadar, engellilerin serbest zamanlarını değerlendirebilecekleri engelli merkezi kurmak ve meslek edindirme kursları açmak.
Hedef 20.2. Kamuoyunda özürlülük bilincinin gelişmesine yönelik çalışmaları sürdürmek.

Hedef 20.3. Engellilerin kamu hizmetlerinden daha uygun koşullarda yararlanmalarını sağlamak amacıyla projeler üreterek ilgili birimlerle koordinasyon sağlamak.

Hedef 20.4. Engellilerin sosyalleşmesine katkıda bulunmak amacıyla faaliyetler düzenlemek.

Stratejik Amaç 21. Sakarya Büyükşehir Belediyesi sınırlarında yaşayan dezavantajlı bireylere yaşam kalitelerini yükseltecek ve insan onuruna yaraşır hizmetler sunmak.

Hedef 21.1. 2014 yılı sonuna kadar, sosyal hizmetlerin ve yardımların adil, etkili ve verimli bir şekilde yürütülmesi amacıyla risk haritası çıkarmak.

Hedef 21.2. 2014 yılı sonuna kadar, sosyal hizmet projelerinin etkili ve verimli uygulanabilmesi için farklı dezavantajlı grupları içinde barındıracak "Sosyal Hizmetler Kampusu" kurulmasına yönelik çalışmalara başlamak.

Stratejik Amaç 22. İnsan ve hayvan sağlığını korumak amacıyla zoonoz hastalıklarıyla mücadele etmek ve sokak hayvanlarına yönelik çalışmaları sürdürmek.

Hedef 22.1. 2010 yılı sonuna kadar, geçici hayvan bakım evini tamamlayarak hizmete almak.

Hedef 22.2. 2014 yılı sonuna kadar, geçici hayvan bakım evinde rehabilitasyon amaçlı tedavi merkezi kurmak.

Hedef 22.3. 2014 yılı sonuna kadar, hayvan sevgisini arttırmak ve eğitim amaçlı "evcil hayvanlar doğa parkı" kurmak.

Hedef 22.4. Veterinerlik hizmetleri konusunda yaygın eğitim programları düzenlemek.

Stratejik Amaç 23. Mezarlık dokusunu koruma, geliştirme ve hizmetleri sürekli iyileştirme anlayışı ile hareket etmek.

Hedef 23.1. 2014 yılı sonuna kadar, Mezarlık alanlarında ihata duvarı, iç yolları, hizmet binaları, şadırvan gibi hizmetleri tamamlamak.

Hedef 23.2. 2014 yılı sonuna kadar, mezarlık bilgi sistemini kurmak.

Hedef 23.3. 2014 yılı sonuna kadar, mezarlık alanlarında güvenlik amaçlı çalışmalar yapmak.

Hedef 23.4. Mezarlık alanlarındaki peyzaj çalışmalarını geliştirerek sürdürmek.

2.5.13. Sivil Savunma

Stratejik Amaç 24. Seferberlik ve savaş hazırlıklarında ihtiyaç duyulacak sivil kaynakların tespiti ile belediyenin sivil savunma planlarını yaparak personeli eğitmek.

Hedef 24.1. Belediye sivil savunma planını yapmak ve sürekli güncellemek.

Hedef 24.2. Her iki yılda bir defa, belediye çalışanlarına kimyasal, radyolojik, biyolojik, nükleer ve benzeri saldırılara karşı eğitim vermek.

2.5.14. Teftiş

Stratejik Amaç 25. Şeffaf, tarafsız, güvenilir ve ilkeli bir anlayışla teftiş hizmetlerinde mükemmelliği yakalayarak belediye çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek.

Hedef 25.1. Rehberlik anlayışı içerisinde, hukuka uygunluk, verimlilik ve performans denetimlerini yapmak.

Hedef 25.2. Genel iş yürütümünün teftişini yıllık programlar dâhilinde icra ederek teftişler sonucunda ortaya çıkan hata ve noksanları azaltmak.

Hedef 25.3. Teftiş Kurulu Başkanlığına intikal eden ön inceleme, inceleme ve soruşturma işlerini yasal sürelerden daha kısa zaman diliminde tamamlamak.

2.5.15. Ulaşım

Stratejik Amaç 26. Sakarya'da toplu taşımayı özendirici ve kent içi trafiği rahatlatıcı politikalar geliştirmek.

Hedef 26.1. 2010 yılı sonuna kadar, toplu taşıma hizmetlerinde elektronik bilet uygulamasını tamamlamak.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
2010-2014 Stratejik Planı

Hedef 26.2. 2010 yılı sonuna kadar, toplu taşıma araçlarında taşıt takip sistemine ve akıllı durak uygulamasına geçmek.
Hedef 26.3. 2011 yılı sonuna kadar, bilgi işlem birimiyle koordineli bir şekilde ulaşım bilgi sistemini kapsayan web portalı hazırlamak.
Hedef 26.4. 2011 yılı sonuna kadar, ulaşım master planını tamamlamak ve sürekli güncellemek.
Hedef 26.5. 2012 yılı sonuna kadar, kent merkezindeki otopark talebini belirlemek ve uygun otopark alanları için çalışmalar yapmak.
Hedef 26.6. 2014 yılı sonuna kadar, toplu taşıma araçları için entegre terminal ve transfer merkezleri oluşturmak.
Hedef 26.7. 2014 yılı sonuna kadar, kentin çevresinde "park et-bin" sistemine uygun otoparklar oluşturmak.
Hedef 26.8. 2014 yılı sonuna kadar, toplu taşıma hizmetlerinde engelli, yaşlı ve diğer dezavantajlı bireylerin de yararlanabileceği şekilde araç filosunu yenilemek.
Hedef 26.9. 2014 yılı sonuna kadar, hafif raylı sistemlerle ilgili fizibilite ve güzergah çalışması yapmak.
Hedef 26.10. 2014 yılı sonuna kadar, en az iki adet çocuk trafik eğitim parkı oluşturmak.
Hedef 26.11. Çevreye duyarlı ve sürdürülebilir ulaşım alt yapısı geliştirmek ve uygulamak
Hedef 26.12. Yatay ve düşey işaretlemeleri sürdürülebilir bir şekilde uygulamak.
Hedef 26.13. Kamu veya özel toplu taşıma hizmetleri çalışanlarına her yıl düzenli olarak meslek kuruluşlarıyla işbirliği dâhilinde eğitim vermek.

2.5.16. Zabıta

Stratejik Amaç 27. Sakaryalıların esenlik, refah ve mutluluğunu artırarak gündelik yaşamlarını kolaylaştırmak.

Hedef 27.1. 2011 yılı sonuna kadar, Büyükşehir Belediyesi görev alanında çalışan GSM'leri tarayarak veri tabanı oluşturmak.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
2010-2014 Stratejik Planı

Hedef 27.2. 2014 yılı sonuna kadar, "Kentime sahip çıkıyorum" projesini uygulayarak sonuçlarını almak.
Hedef 27.3. Büyükşehir görev alanı içinde gıda satış yerlerinin hijyenik koşullara uygun faaliyet göstermesini sağlayarak 2014 yılı sonuna kadar gıda ile ilgili şikayetleri %20 oranında azaltmak.
Hedef 27.4. 2014 yılı sonuna kadar, gerekli bilgi ve belgeleri tamamlanmış GSM ruhsatlandırma işlemlerini 10 iş gününden 6 iş gününe indirmek.
Hedef 27.5. 2014 yılı sonuna kadar, büyükşehir belediyesi görev alanındaki yerlerde seyyar satıcıları ve dilencileri %80 oranında azaltmak.
Hedef 27.6. Görüntü kirliliği oluşturan unsurlarla mücadele etmek amacıyla düzenli olarak izleme yapmak.
Hedef 27.7. GSM'lerle ilgili olarak Büyükşehir Belediyesi sınırları dâhilinde koordinasyon sağlayıcı toplantılar düzenlemek.
Hedef 27.8. Zabitanın görev alanına giren trafik hizmetleriyle ilgili denetimleri etkin olarak sürdürerek halkın gündelik hayatını kolaylaştırmak.